

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

УДК 780.8:780.65

На правах рукопису

ХОЛОД КАТЕРИНА СЕРГІЇВНА

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**НА ТЕМУ:
АКТИВІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ
ЗАСОБАМИ ПОЛІСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ**

Науковий керівник – кандидат
педагогічних наук, доцент
Крижановська Т.І.

Рівне–2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ ПОЛІСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ	8
1.1. Аналіз поняття «професійний інтерес» у науковій літературі.....	8
1.2. Поліський фольклор: мистецькі особливості.....	16
1.3. Сучасний стан використання поліського фольклору в освітньому процесі.....	24
Висновки до першого розділу	31
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ ПОЛІСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ	33
2.1. Діагностика розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів.....	33
2.2. Реалізація методики розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів засобами поліського фольклору.....	49
2.3. Аналіз результатів формувального експерименту.....	60
Висновки до другого розділу	70
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність. У світлі постійних змін у сучасному освітньому середовищі, активізація професійного інтересу майбутніх вчителів стає запорукою якісної підготовки нового покоління педагогів. Нові методи і підходи до навчання вимагають від педагогів більше, ніж просто передачі інформації – вони повинні надихати, зацікавлювати та виховувати. У цьому контексті поліський фольклор виявляється скарбницею незаперечного значення, яка може відкрити перед майбутніми вчителями не тільки нові горизонти в навчальному процесі, а й допомогти їм вирости відповідальними та глибоко зв'язаними зі своєю культурною спадщиною педагогами.

Поліський фольклор – це не лише розмаїття народних пісень, танців, та обрядів, він є ключем до розуміння історії, психології, та цінностей цього унікального регіону. Активізувати інтерес майбутніх вчителів до поліського фольклору – це запропонувати їм спеціальний ключ до розкриття потенціалу кожного учня, а також до створення неперевершених уроків із виховання патріотизму, культурної свідомості та толерантності.

Величність поліського фольклору проявляється в його магичній силі – він здатний об'єднати покоління, лікувати душу і підтримувати спільноту в найважчі часи. Історії, які розказують ці народні пісні та казки, розсовують завісу часу і надають можливість зрозуміти минуле, відчутти його дихання і перейняти важливі життєві уроки.

Збереження і вивчення фольклору є важливою частиною культурної спадщини. Поліський фольклор має свої унікальні риси та особливості, і активізація інтересу майбутніх вчителів до цього фольклору сприяє збереженню його у пам'яті наступних поколінь. Поліський фольклор має великий потенціал для міжпредметної інтеграції у навчальному процесі. Вивчення фольклору може бути поєднане з вивченням інших предметів, таких як література, історія, мистецтво, музика і навіть наукові дисципліни.

Отже, тема магістерської роботи «Активізація професійного інтересу

майбутніх вчителів засобами поліського фольклору» є актуальною з багатьох поглядів, сприяє збереженню культурної спадщини, покращенню освіти та розвитку педагогічних навиків, а також сприяє патріотичному вихованню молодого покоління.

На вагомий потенціал українського фольклору, зокрема його музичного доробку, вказували видатні педагоги Г. Ващенко, С. Русова, В. Сухомлинський. Проблема використання народного пісенного та інструментального фольклору в процесі навчання молодших школярів в сучасний період розглядається в працях К. Кушнір, І. Пилипчук. Необхідність використання музичної фольклорної спадщини у системі музичного виховання аналізується в роботах М. Ярової. Питання теорії і практики розвитку етномузикологічної освіти майбутніх педагогів у вищих закладах освіти України аналізуються В. Сінельніковою та І. Сінельниковим. На переконання дослідників, етномузикологічна, фольклорна освіта майбутніх педагогів сприятиме глибшому розумінню ними народної творчості, музичного фольклору для виховання молодого покоління. Специфіку поліського фольклору розкрито у працях А.Іваницького, С.Грици, Л.Гапон, Р.Дзвінки.

Мета магістерської роботи – дослідження теоретичних та практичних аспектів професійного інтересу а також розробка методики розвитку професійного інтересу у майбутніх вчителів музичного мистецтва за допомогою засобів поліського фольклору.

Відповідно до мети нами було поставлено і виконано такі **завдання**:

- розкрити етимологію поняття «професійний інтерес» у науковій літературі;
- висвітлити особливості поліського фольклору;
- дослідити сучасний стан використання поліського фольклору в освітньому процесі;
- провести діагностику рівнів сформованості професійного інтересу майбутніх учителів на основі попередньо розроблених критеріїв та рівнів;
- розробити методику розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів на основі вивчення поліського фольклору;

- здійснити аналіз результатів дослідження.

Об'єктом магістерської роботи є процес розвитку педагогічного інтересу майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Предметом магістерської роботи є методи активізації професійного інтересу майбутніх вчителів засобами поліського фольклору.

Гіпотеза дослідження полягає у тому, що активізація професійного інтересу майбутніх учителів засобами поліського фольклору відбудеться завдяки підвищенню рівня позитивної мотивації до якісного здійснення навчальної роботи з вивчення специфіки поліських народних традицій, сформованості творчого ставлення до навчальних завдань при використанні засобів музичних традицій полісся, наочних засобів навчання, розробленої авторської методики активізації професійного інтересу майбутніх вчителів засобами поліського фольклору у процесі навчання у закладі вищої мистецької освіти.

Практична значущість цієї роботи полягає у можливості використання його результатів для вдосконалення професійної діяльності вчителя загальноосвітньої школи. Результати дослідження можуть бути корисними для вчителів, адміністрації шкіл, підрозділів освіти та дослідницької громадськості.

Конкретні практичні рекомендації, що розробляються на основі дослідження, можуть стати важливим допоміжним інструментом для вчителів, які працюють у загальноосвітніх школах, у формуванні професійного інтересу в педагогічній діяльності. Результати дослідження також можуть бути корисними для розробки уроків з елементами поліського фольклору та забезпечення викладання народної творчості у навчальних програмах з педагогіки та психології.

Отже, практична значущість дослідження полягає у можливості підвищення якості педагогічного процесу, формуванні професійного інтересу у школі. Засоби поліського фольклору можуть бути використані у навчальному процесі для створення цікавих та пізнавальних уроків. Майбутні вчителі отримують можливість вдосконалити свої методичні навички та розширити

арсенал педагогічних прийомів.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять основні положення наукових концепцій з філософського осмислення сучасних тенденцій у розвитку освіти (В.Андрущенко, Б.Гершунський, І.Зязюн, В.Лутай, В.Огнев'юк); професійної підготовки фахівців у вищій школі (А.Алексюк, Н.Гузій, О.Овчарук, О.Пехота); технологізація професійної освіти (С.Сисоєва, П.Воловик, І.Прокопенко); музично-педагогічної освіти (О.Рудницька, Г.Падалка, О.Олексюк, О.Щолокова).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше досліджується розвиток професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва за допомогою використання засобів поліського фольклору. Дана проблема ще не була достатньо досліджена, тому результати роботи можуть стати важливим внеском у розвиток педагогічної науки та практики. Дослідження дозволить глибше розібратися в понятті професійний інтерес та його ролі у формуванні професійної культури учасників навчального процесу.

Такий комплексний та науково обґрунтований підхід дозволяє внести новизну в область активізації інтересу майбутніх вчителів до фольклору, а також розширити науковий діалог в галузі педагогіки, культурології та фольклористики.

Методи дослідження:

- теоретичний аналіз філософської, психолого-педагогічної, методичної літератури з проблеми дослідження;
- вивчення й аналіз діючих навчальних програм дисциплін;
- емпіричні (спостереження, бесіди);
- методи аналізу результатів, кількісної та якісної обробки даних.

Апробація результатів здійснювалась шляхом виступів із доповідями, науковими повідомленнями на: щорічній звітній конференції РДГУ; Всеукраїнській науково-практичній конференції Інституту мистецтв РДГУ „Мистецька освіта та розвиток творчої особистості: європейський вимір” (Рівне 2023) та публікацією статті у науковому журналі «Мистецька освіта та розвиток

творчої особистості».

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. **Обсяг роботи - сторінок основного тексту. Кількість використаних літературних джерел -**

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ ПОЛІСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ

1.1. Аналіз поняття «професійний інтерес» у науковій літературі

Як відомо потреби та інтереси є важливими рушійними силами культурного прогресу людства. Саме тому проблема розвитку інтересу до різних видів діяльності, зокрема, професійної, належить до найбільш важливих і актуальних у класичній та сучасній педагогіці. Проблема формування професійного інтересу є важливою складовою професійного самовизначення особистості. Вчені Т. Солдатенко та В. Кудрявцев вважають, що самовизначення як свідомий самостійний вибір індивідом провідних життєвих векторів, є найбільш значущим компонентом професійного розвитку людини. Водночас, на їх думку, це один з важливих критеріїв етапності процесу становлення даного різновиду особистісного інтересу [55, с. 45].

Так, у навчанні (ми маємо на увазі і процес здобування професії у ЗВО) інтерес є тим двигуном, який допомагає особистості проникнути в суть предмета і самостійно поглибити свої знання. В «Українському педагогічному словнику» інтерес розглядається як «форма виявлення пізнавальної потреби, яка забезпечує спрямованість особистості на усвідомлення мети діяльності й тим самим сприяє орієнтації, ознайомленню з новими фактами, більш повному і глибокому відображенню дійсності. Суб'єктивно інтерес виявляється в емоційному тоні, якого набуває процес пізнання, в увазі до суб'єкта. Задоволення інтересу викликає нові інтереси, які відповідають більш високому рівню пізнавальної діяльності» [15, с. 78].

Дослідження інтересу і його різновидів на рівні педагогічної категорії передбачає його глибокий аналіз у філософській та психолого-педагогічній літературі, що дає змогу визначити спрямованість педагогічного керівництва процесом формування інтересу до педагогічної професії.

На різних етапах історії людства до проблеми розвитку особистості з урахуванням її власних інтересів зверталися представники найрізноманітніших сфер науки і соціальної думки – філософи, соціологи, психологи, педагоги, мистецтвознавці. Задовго до того, як з'явилися перші наукові версії щодо поняття «інтерес», сформувалася важлива філософська традиція пов'язувати його з прагненням мети, бажанням досягти задоволення як на рівні суспільства, так і на особистісному рівні. Однак лише у XIII ст. філософська думка досягла такої зрілості, що її найвидатніші представники усвідомили необхідність обґрунтування цього феномена. Так, К. Гельвецій вважав, що людину ведуть уперед прагнення до щастя та насолоди, любов до себе. Водночас люди завжди діють під впливом певних інтересів. Можна стверджувати: фізичний світ підкоряється закону руху, світ духовний підкоряється закону інтересу [12, с. 312]

Отже, філософська думка визначає інтерес причиною дій індивідів і соціальних спільнот. Інтереси мають складну внутрішню структуру: об'єктивна сторона інтересу полягає в тих зв'язках, які в неї виражено; суб'єктивна – розкривається у всій сукупності ідеальних спонук діяльності, у сприйнятті власного соціального становища. Разом з тим, в інтересі знаходять своє вираження актуальні потреби індивіда.

Вчені прийшли до висновку, що інтерес як особистісне утворення є суто індивідуальним, пов'язаним із потребами, і ґрунтується на найважливіших для людини емоційних, інтелектуальних та вольових процесах. Пізнавальні потреби, що виявляються в інтересі, спонукають особистість відшукувати способи і засоби для задоволення їх, стимулюють пізнавальну активність у здобутті знань, сприяють розширенню світогляду (Л. Гордон, Г. Костюк, С. Рубінштейн та ін.).

Найбільш істотними для формування інтересу є процеси розмірковування, але тільки такі, які тісно пов'язані з емоціями.

Важливою рисою інтересу, зокрема пізнавального, професійного є вольова спрямованість. Подолання шляху до знань завжди тяжкий, для цього

нам потрібні певні вольові зусилля. Адже потреби народжують інтерес тільки тоді, коли на шляху задоволення їх виникають труднощі або коли вони постійно повторюються. Інтерес завжди виражає об'єктивні суперечності між потребами суб'єкта і умовами задоволення їх.

Узагальнивши вище сказане, можна сказати, що інтерес – це особлива спрямованість особистості на процес пізнання; її вибіркового характеру виражений у певній галузі знань. У цю галузь людина намагається проникнути, аби вивчити її та оволодіти її цінностями. Так виникає така категорія як «професійний інтерес». В умовах навчання навчальний інтерес виражається потягом до оволодіння знаннями чи основами знань у певній науковій сфері.

Інтерес є глибоко особистісним утворенням, яке не зводиться до окремих проявів та властивостей. Його психологічну природу утворює комплекс життєво важливих для особистості процесів (інтелектуальних, емоційних, вольових).

У класичній педагогіці ідея розвитку пізнавальних інтересів зародилася у процесі пошуку шляхів підвищення ефективності навчальної діяльності учнів. Так, видатний педагог Я.Коменський, критикує схоластичну школу, де вчителі не враховують інтереси учнів та не піклуються про пробудження в них любові та уваги до навчання. Виходячи із визначення інтересу та уваги як необхідних умов навчання, науковець писав, про те, що такого фундаменту не підводять під навчання ті педагоги, які не працюють над тим, щоб перш за все зробити учнів допитливими та уважними. Педагог стверджував, що там, де немає інтересу та уваги, неможливо говорити про навчання [40, с. 156].

Також хочеться додати, що особливе значення для поглиблення уявлень про роль пізнавального інтересу в освіті особистості мала педагогічна спадщина К. Ушинського. Видатний педагог розробив оригінальну методичну систему збудження допитливості та розвитку інтересу до знань у поєднанні з вихованням уваги, мистецтвом розповіді, вивченням наукових основ процесу впливу на дітей. У своїх працях К. Д. Ушинський обстоював ті елементи стимулювання інтересу дітей, які пов'язані зі сутністю предмета і тим самим

сприяють розвитку їхньої думки. Саме тому він використав блискучі зразки українського фольклору, який задовольнив його вимогу до якості дидактичного матеріалу.

Особливо акцентується педагогами-класиками молодший шкільний вік, який вважається початком становлення мотивації навчання, яка виражається в бажанні відвідувати школу, включатися в навчальну діяльність. Важливою передумовою загального позитивного ставлення до занять є цікавість і допитливість учнів, які необхідно систематично розвивати та збагачувати. Однак на перших етапах навчання ці якості ще не можуть стати дієвими мотивами навчальної діяльності, оскільки в структурі навчальних мотивів пізнавальному інтересу належить незначне місце (І. Бех, Н. Бібік, Л. Божович, Н. Морозова, О. Скрипченко, Г. Щукіна та ін.).

Отже пізнавальний інтерес відображує найбільш значущі сторони внутрішнього розвитку особистості і характеризується об'єктивними умовами появи і розвитку. Роль пізнавального інтересу в процесі навчання є багатозначною. Він постає засобом живого, захоплюючого навчання, сильним мотивом, що зумовлює інтенсивний і зосереджений перебіг пізнавальної діяльності, стійкою рисою характеру, яка сприяє самовдосконаленню.

Після аналізу загально-педагогічних підходів до розв'язання проблеми розвитку інтересу наступним логічним кроком є теоретичне обґрунтування педагогікою поняття мистецький інтерес. Аналіз сучасних педагогічних досліджень з проблеми формування інтересу молоді у сфері мистецтва свідчить про те, що вчені зосереджують свою увагу на понятті художній, естетичний та «художньо-естетичний інтерес» (О. Дем'янчук, І. Кузава, Л. Косяк та ін.) Так, у своєму дослідженні І. Кузава [41] виходить з інтелектуально-емоційно-вольової характеристики інтересу, враховуючи при цьому висловлену С. Рубінштейном і поглиблену його послідовниками (О. Ковальов, П. Іванов) думку про те, що в структурі інтересу важливу роль відіграє усвідомлення життєвої важливості об'єкта чи діяльності, на які спрямовано інтерес. Інтелектуальний компонент інтересу звернений до акту естетичного пізнання і має виразну індивідуальну

спрямованість.

Складовою і водночас органічною частиною естетичного виховання виступає художній інтерес, який спрямований на засвоєння прекрасного в мистецтві, формує естетичне ставлення до нього. Художні інтереси сприяють всебічному розвитку людини, її творчої уяви, здатності співпереживати, розширенню художніх уявлень, розвитку естетичних почуттів та смаків (П. Буцаєв, Є. Квятковський, Б. Теплов та ін.). Однак художній та естетичний інтереси мають і ряд відмінностей. Так, естетичний інтерес спрямований на засвоєння прекрасного в мистецтві та навколишній дійсності, а художній - на художню діяльність у різних видах мистецтва. Естетичний інтерес формується в будь-якій діяльності людини; художній реалізується в чотирьох видах діяльності: сприймання художнього твору, набуття знань у галузі мистецтва, виконавська творчість та художня діяльність. Разом з тим формування одного з цих інтересів зумовлює поглиблення та розширення іншого (О. Дем'янчук, М. Каган та ін) [25, с. 123].

Художньо-естетичний інтерес визначають як вибірккову спрямованість особистості на пізнання мистецтва саме під впливом його емоційної привабливості, що виражається в емоційному прагненні до художньо-творчої діяльності та потребі естетичної насолоди.

Охарактеризована вище сутність інтересу до різновидів діяльності дає змогу розглядати визначений феномен як основу, в якій реалізуються найважливіші сутнісні риси інтересу до педагогічної професії. В. Солдатенко вважає, що –професійні інтереси – це емоційно забарвлена система відношень, стійких ознак, що відображають ставлення людини до сфери професійної діяльності, потребу в оволодінні нею, бажання самореалізуватись у ній [55, с. 46].

Професійні інтереси пов'язані із мотивами. Тут слід враховувати діалектичний рух: інтереси, що спонукають до педагогічної діяльності є одночасно мотивами; водночас мотивація до педагогічної діяльності зростає з потреб та інтересів особистості. Мова йде про такі передумови як бажання

досягти успіху в навчанні, у підготовці до професійного життя; соціальні інтереси (мотивами): рейтинг професії, її «соціальний статус», попит на ринку праці ній [55, с. 47].

Водночас потрібно пам'ятати про специфіку професії вчителя, яка крім педагогічних, включає музичні (виконавські, теоретичні, просвітницькі та ін.) складові, і відповідно інтереси.

В осмисленні сутності цього різновиду інтересу необхідно виходити з таких методологічно важливих положень та ідей:

– інтерес є важливою і певною мірою універсальною характеристикою особистості, яка відображує найбільш значущі її сторони і реалізується в тенденціях, потребах, відношеннях;

– музичний інтерес характеризується не лише цілісною, а й ціннісною природою, систематизуючи музичне світовідношення й орієнтацію особистості на цінності музичної культури;

– інтерес до педагогічної діяльності проявляється в процесі осягнення світу освітніх цінностей у формі потреби у їх трансляції молодому поколінню.

– важливою особливістю професійного інтересу до музично-педагогічного фаху є поєднання у ньому емоційних, інтелектуальних та вольових процесів [].

Дослідники Яо Пейчань та С. Крягжде, стверджує, що професійний інтерес є динамічним комплексом психічних властивостей і станів, що проявляються у вибірковій пізнавальній емоційній та вольовій активності, спрямованій на майбутню або обрану професію [63]. Цікавою нам видалась позиція про динамізм професійного інтересу, який на думку вище згаданих науковців рухається від «інтересу споживача до інтересу діяча і власне до професійного інтересу», тобто від зародження до зрілості [63].

Провідними структурними компонентами професійного інтересу вважається процес опанування змісту професії (професійно-пізнавальна складова); формування позитивного ставлення до певного виду діяльності,

готовність до подолання складностей професійного становлення (професійна емоційно-вольова складова); практична діяльність щодо опанування професією (професійно-діяльнісна складова). За визначенням Т. Савицької професійний інтерес є складним комплексом «психічних властивостей і станів, який охоплює пізнавальну, емоційну і вольову активність, спрямовану на обрану професійну діяльність» [53, с. 189].

У центрі нашої уваги знаходиться професійний інтерес майбутнього вчителя мистецтва, зокрема музичного мистецтва. У дану особистісну якість включаємо розуміння сутності, мети, призначення професії, наявність стійкого бажання займатись музично-педагогічною діяльністю. Також важливою складовою бачимо здатність до подолання труднощів, адже не секрет що професія музиканта здобувається багато років (починаючи з навчання у дитячій музичній школі і завершуючи закладом вищої освіти). Оскільки практична складова даної професії передбачає ряд підвидів музично-педагогічної діяльності: методичну, диригентську, інструментально-виконавську, теоретичну та ін., то і професійно-практична складова професійного інтересу передбачає включеність майбутнього вчителя у ці види активності. Зазначимо, що названі структурні складові проходять основні шаблі розвитку інтересу – зацікавленість, допитливість, заглибленість, спрямованість [37, с. 55].

Отже, професійний інтерес – це позитивне емоційне ставлення до професії. Це динамічна категорія, яка проходить свої певні етапи розвитку. Інтерес є найважливішим побудником будь-якої діяльності, що впливає на ефективність її реалізації. Професійний інтерес відображає об'єктивно існуючі відносини особистості та суспільства, які проявляються в результаті життя і діяльності людини. Поруч з розвитком інтересу йде становлення таких цінних якостей особистості, як:

- а) спостережливість;
- б) старанність;
- в) наполегливість;
- г) самостійність і т.д [43, с. 177].

Завдяки професійному інтересу діяльність стає плідною. Розвиток професійних інтересів – складний процес, який в своєму розвитку проходить шлях від інтересу

а) пізнавального, потім;

б) інтересу до професії, викликаного її привабливістю до інтересу, зумовленого внутрішніми мотивами особистості [43, с. 178].

Будучи провідним компонентом професійної спрямованості особистості, професійний інтерес виражається в прийнятті цілей і завдань діяльності, її цінностей. Таким чином, професійний інтерес – це єдина мотивація, яка може підтримувати прагнення учня до придбання професії та сприяти в подальшому, успіху в професійній діяльності.

З метою формування та збагачення професійного інтересу здобувачів необхідні наступні кроки:

- досягнення усвідомлення ними змісту та цінності власного професійного вибору;
- цілеспрямований вплив на розвиток пізнавальних інтересів, спрямування їх динаміки у русло пізнавальних;
- «сповідання» практично-професійного підходу у процесі викладання усіх дисциплін;
- демонстрація зразків –моделей успішності професійної реалізації та ін [49, с. 32].

Отже, професійний інтерес – це позитивне емоційне ставлення до професії вибірково особистісна спрямованість психічних процесів на об'єкти і явища навколишнього світу (за Г. І. Щукіною), що мають для особистості професійне значення, спонукають до оволодіння професією. Це динамічна категорія, яка проходить у своєму розвитку стадії «споживача, діяча, професіонала» (Яо Пейчень, С. Крягжде). Інтерес є найважливішим побудником будь-якої діяльності, що впливає на ефективність її реалізації. Становлення професійного інтересу розпочинається на студентській лаві у навчально-виховному середовищі закладу вищої освіти. Професійний інтерес –

важливий мотив фахового становлення професіонала. Щодо структури, то професійний інтерес є складним комплексом «психічних властивостей і станів, який охоплює пізнавальну, емоційну і вольову активність, спрямовану на обрану професійну діяльність» (Г. Коберник, Т. Савицька).

Основними складовими розвитку професійного інтересу вважаємо: процес опанування змісту професії (професійно-пізнавальна складова); формування позитивного ставлення до певного виду діяльності, готовність до подолання складностей професійного становлення (професійна емоційно-вольова складова); практична діяльність щодо опанування професією (професійно-діяльнісна складова).

1.2. Поліський фольклор: мистецькі особливості

Твори поліського фольклору надзвичайно колоритні. Польській фольклор не лише зберігає історичну пам'ять людей, а й служить справжньою окрасою повсякденного спілкування людей, надаючи йому поетичного шарму та виразної сили. Недарма Іван Франко закликає прислухатися до розмов простих людей, які розмовляють «не знімаючи капелюха».

У багатьох народів міфологія є одним із найдавніших зразків усної культури. В українському фольклорі період міфологічного світосприйняття не залишив цілісної спадщини міфологічної поезії, але зачатки давньої міфологічної думки збереглися в мові, обрядовій практиці, численних прозових творах, заснованих на міфологічній думці та міфології.

Сюжети й образи міфів і легенд століттями зберігаються в народній пам'яті, створюючи уявлення про так званих «нижчих» міфологічних персонажів – власників лісів, полів, будинків тощо. Міфологічні мемуари (спогади) і міфологічні оповіді (наративи) розповідають про незвичайних істот – домовиків, лісовиків, русалок або людей, що володіють надприродними здібностями, які вміли перетворюватися на різних тварин або предмети, загадувати сни, чаклувати, відьом, перевертнів, чарівників, а також біси, мертві люди, блуд, страх, чума тощо [47].

Легенди найповніше відображають первісний світогляд. Проте, якщо їхні найдавніші виміри можна простежити до міфології, то значна частина пізніших сюжетів пов'язана з християнською традицією та псевдолегендами. Легендам притаманні елемент фантастика (зображуються дивовижні події та незвичайні персонажі) і морально-виховний елемент. Адже легенди будуються на тому, що слухачі охоче їм вірять.

Поліські легенди розповідають про створення світу (наприклад, про тварин, рослини, походження різних елементів ландшафту), про постаті християнської історії та відносно недавніх історичних осіб. Саме міфічне уявлення стає джерелом того незвичайного і фантастичного, які обов'язково з'являються в цих творах.

І все ж якщо міфічний принцип є центральним, визначальним принципом у легенді, то легенда іноді його зовсім позбавлена. Його зміст має побутовий характер, зображені події не викликають сумнівів у його достовірності, значна частина присвячена історичним подіям і діячам.

Фольклор у широкому своєму значенні, складається не тільки із видів народного мистецтва. Він увібрав утилітарний, правовий, естетичний, моральний, світоглядний досвід сотень поколінь. В широкому розумінні фольклор – це певне відлуння духовної історії людства від найдавніших часів і до сьогодні. Отже, вивчення фольклору має комплексний характер. Комплексне вивчення фольклору забезпечує розуміння його своєрідності і місця в історії людства [32, с. 102].

Український фольклор, як і будь-який фольклор взагалі у світу має свої власні мистецькі особливості, зумовлені регіональними побутом, історією, культурою. В центрі нашої уваги поліський фольклор як провідний засіб впливу на особистість майбутнього вчителя.

Українське Полісся як складова частина прабатьківщини слов'ян, де до наших днів збереглися реаліктові явища в усіх сферах матеріальної та духовної культури, належить до найунікальніших історико-етнографічних регіонів слов'янського світу. Зрештою, самотність цієї частини України вирізняється

й сучасним народним побутом поліщуків [30, с. 3].

Рівненське Полісся справедливо називають сучасною «Меккою» для фольклористів, адже його формування сягає найдавніших часів. Локальною строкатістю відзначається фольклор регіону, в якому проживає етнічна група – поліщуки. За словами дослідниці С. Грици «особливості їхнього побутування в степових районах (де переважало землеробство та пастухування), а з ними і патріархальний спосіб життя, вплинули на збереження старовинних обрядів, способів співу (говірковий глісандовий речитатив, монолог, підголоски, тощо) [21, с. 90].

Поліському фольклору притаманні самобутні, неповторні риси, зокрема у ладовій, ритмічній, фактурній організації. Музична традиція поліського фольклору характеризується виразними мелодіями. Часто використовуються своєрідні мелодичні інтонації, у виконанні цікаві відтінки тембрів та експресивні фразування, що надають пісням унікального звучання [29, с. 5].

Розмаїтою є ритмічна палітра поліських народних мелодій: від жвавих, танцювальних, веселих ритмів до спокійних та ліричних. Ця різноманітність ритмів додає енергії до виконання музики. Поліський фольклор багатий на традиційні музичні інструменти, які використовуються для супроводу пісень та танців. Це скрипки, бандури, флейти, барабани та інші інструменти, які додають колориту та специфічного звучання музиці.

Поліський фольклор виділяє своєрідна образність. Народні пісні демонструють тематику, пов'язану з природою, сімейним життям, роботою в полі, коханням та історичними подіями. У текстах пісень присутній зв'язок з народними традиціями, віруваннями, моральними цінностями, ментальністю. Танці та хореографія це те, без чого не може існувати фольклор Полісся. Він також має свої традиційні танці, які виконуються під музику. Хореографія поліських танців відображає елементи народної культури, традиційних рухів та формує власний стиль виконання [27, с. 75].

У своїй статті «Лексика народних танців Рівненського Полісся у контексті народної хореографічної культури України» В. Гордєєв писав, що

стародавні українські народні танці, в тому числі й рівненські, тісно пов'язані з хліборобськими іграми (хороводами). Їх основною формою є кругла форма, пов'язана з поклонінням сонцю, найбільшій життєдайній силі [60].

Місцевість найбільш відома своєю веснянкою (хоровий хоровод). З часом вони збагачувалися новими темами, деякі з яких передавали побут українців за кріпацтва. В цілому вони мають ліричний характер, рухи цих народних танців ніжні, спокійні, стримані.

Влітку на теренах Рівненського Полісся влаштовують ритуальні купальські танці. Наприкінці літа – на початку осені свята врожаю відзначають хороводами – інсценізаціями пісенного змісту й імітацією хліборобської праці. На весіллі, яке частково зберігало ознаки традиційної обрядовості, виконували й характерні для регіону народні танці [13, с. 34].

У місті Рівне сьогодні найпопулярніші танці, які відображають спосіб життя людей (місцевих). Їх виконують на весіллях, танцях, вечорницях тощо.. Наприклад: відомий чоловічий танець «Гопак», що символізує героїзм, мужність, та патріотизм; тема праці передається у таких актуальних танцях як «Лісоруби», «Шевчик» та Ковалі. Також популярними були гумуристичні танці «Печене поросся», «Бички», «Хасак», «Козлик» [42].

Важливо розуміти, щоб не забути й відтворювати прадавні звичаї, обряди, етнокультурну спадщину наших предків, нинішньому поколінню слід багато попрацювати з метою збереження цих пам'яток та успадкування їх молоддю. Саме цю місію добровільно взяли на себе члени Рівненського фольклорно-етнографічного товариства, що діє в обласному центрі з 1996 року. Створено воно з метою комплексного дослідження історико-культурної спадщини Рівненського Полісся та проведення цієї роботи в координації з іншими організаціями та установами. До складу товариства увійшли науковці та викладачі Рівненського державного гуманітарного університету, працівники обласного краєзнавчого музею, обласного центру народної творчості, керівники творчих колективів, краєзнавців, етнографи, фольклористи [29, с. 36].

Рівненське Полісся як історико-етнографічний регіон має великий

науковий інтерес для дослідників традиційної, духовної та матеріальної культури. Цей унікальний край має унікальне значення для вивчення та пізнання етнокультурної спадщини в усіх її аспектах: археологічному, історичному, мовному, етнографічному, та фольклорному. Саме на Поліссі що на Рівненщині ще й донині збереглося багато реліктових явищ, обрядодійств та звичаїв [29, с. 37].

Хочу представити деяких дослідників Рівненщини та їх праці, у яких вони присвятили ряд сучасних наукових досліджень у сфері вітчизняної фольклористики, ці представники фольклору вивчають регіональні зразки народної музики Західної України, зокрема, поліського краю це В. Ковальчук, А. Пастушенко, Ю. Рибак, Н. Супрун-Яремко та ін. Перш за все маємо на увазі збірки Л. Гапон «Барви Полісся» (1982), В. Ковальчука «Календарно-обрядові пісні Рівненщини» (1994), Р. Цапун «Мелодії древнього Нобеля» (2003), Ю. Рибак «Народні пісні Березнівщини» (2016) та ін. Відмітимо значний внесок науковця Б. Столярчука, який висвітлює творчість фольклористів С. Козицького, І. Корсюка, І. Пестонюка, П. Степанюка та ін. Згадані вчені неодноразово вказують на багатство художнього змісту музичного поліського фольклору, його значний виховний потенціал [26, с. 103].

У справі дослідження та збереження поліського фольклору складно переоцінити величезний внесок В. Ковальчука. За його ініціативою у 2001 р. створений Етнокультурний центр «Веснянка» Рівненського Палацу дітей та молоді, в якому займається понад 250 учасників.

Етнокультурний центр «Веснянка» організовано з метою виховання повноцінної творчої особистості на основі вивчення історико-культурної спадщини свого регіону. До складу центру входять три творчі колективи: дитячий фольклорний гурт «Весняночка», фольклорно-фольклорний гурт «Веснянка», фольклорно-етногурт «Сільська музика» та лабораторія поліського фольклору [46].

Фольклорні гурти Етнокультурного центру «Весняночка», «Веснянка» та «Сільська музика», під керівництвом Віктора Ковальчука, гідно представляли

традиційну народну культуру Рівненщини в Болгарії, Німеччині, Польщі, Словаччині, Чехії, Росії, Франції, Греції, Італії, Угорщині, Австрії, Литві, Швеції, Румунії та в багатьох регіонах України. Колективи неодноразово брали участь в урядових концертах у Національному Палаці «Україна» та концертах-звітах Рівненської області в місті Києві (1999, 2001, 2004, 2009 рр.). Вони – постійні учасники концертів, масових заходів, фольклорних фестивалів та свят для гостей і мешканців міста Рівне, без них не обходиться жодна вагома культурно-мистецька подія в Рівному та області.

Фольклорний гурт «Веснянка» Рівненського міського Палацу дітей та молоді заснований у 1983 році.

Сьогодні «Веснянка» – це творча лабораторія з виявлення, документування, збереження та популяризації етнокультурної спадщини Рівненського Полісся – одного з найбільш самобутніх та неповторних історико-етнографічних регіонів України, яка займається експедиційними дослідженнями, дослідженнями, публікаціями, перформанси та реконструкції автентичної Поліції, співу, гри на традиційних інструментах та побутового польського танцю.

Основними цілями та завданнями колективу є: успадкування дітьми та підлітками традиційних звичаїв, обрядів, музичного фольклору та традиційних виконавських прийомів Рівненсько-Поліського краю.

Засновником і незмінним художнім керівником колективу завжди був відмінник української освіти Віктор Ковальчук.

Фольклорний колектив «Веснянка» неодноразово брав участь та ставав чемпіоном та лауреатом Гран-прі Всеукраїнського та Міжнародного фольклорного фестивалю. Колектив представляє місцеві традиційні культури з Болгарії, Польщі, Словаччини, Чехії, Росії, Угорщини, Греції, Франції, Німеччини, Італії та багатьох міст і сіл України.

Серед репертуару колективу – веснянки, великодні пісні, кустові, ягідні, купальські, петровські, жнивварські, родинно-побутові, ліричні, колядки та благодійні пісні міста Рівне записані під час фольклорної пригоди. Основним

творчим завданням гурту є передача звичаїв, обрядів та традиційних виконавських прийомів.

Жанрове різноманіття поліського фольклору зумовлює необхідність його класифікації, яку ми наводимо нижче:

Інструментальний фольклор включає інструментальні жанри. Це можуть бути різноманітні інструментальні композиції, такі як джерела, мелодії, обрядові пісні та танці, виконані на традиційних інструментах Полісся. Інструментальний склад включає в себе перелік інструментів, які використовуються для виконання інструментальних творів. До інструментального складу входять такі інструменти як скрипки, бандури, гармонії, флейти, баяни, барабани та інші. До інструментальних належать обрядові твори, тобто інструментальні твори, що використовуються під час різних обрядів та святкувань, наприклад, весільні мелодії, колядки, веснянки тощо. Окрему групу утворюють інструментальні мелодії для танців, що виконуються під час різних подій та святкувань [59, с. 145].

Вокальний поліський фольклор поділяється на наступні групи. Вокальні жанри, куди входять різні типи вокальних творів, такі як народні пісні, балади, обрядові пісні, ліричні вірші тощо. Їх тематика відображає образи кохання, природи, сімейного життя, праці, історії, вірувань тощо. Вокальний фольклор може бути виконаний сольо, групово або багатоголосно. Також може бути використана певна техніка співу, характерна для даного регіону [59, с. 145].

Поліссю притаманні такі вокальні виконавські прийоми: цілковите або короче глісандо, «під'їзд» до звуку, мордент (оспівування звуку), тріолі, квартолі, довгі фермати в кінці фрази (до трьох , або чотирьох цілих нот), йодль, форшлаг, нахшлаг, абравіація (не значне вкорочення звуку), пролонгація (не значне подовження звуку. Велику підгрупу утворюють обрядові пісні. Це вокальні твори, що супроводжують різні обряди та святкування, такі як весілля, різдвяні колядки, святкування Івана Купала тощо. Пісні для танців. Вокальні твори, які супроводжують танці під час святкувань та гулянь.

Оскільки обрядова група пісень Полісся найповніше використовувалась нами у процесі педагогічного дослідження, зупинимось на її особливостях. Локальними особливостями фольклору Рівненського Полісся, на думку В. Ковальчука, є глісандування, використання мелізмів, довге протягання недоспіваних слів в кінці фраз, строф та ін [38, с. 90].

Традиція ритуального спілкування з духами природи через спів-крик сформувала оригінальні співочі тембри. Так, вчений І. Клименко відзначає, що завдяки магичній функції наспівів специфічна манера їх виконання збереглася й дотепер: поліські ранньо-традиційні мелодії співаються грудним, дещо «дикуватим» тембром з блискавичними переключеннями голосу в головний регістр. Вони насичені акцентованими ритмами, мелодичною орнаментикою, специфічними вигуками [36].

Але ми наводимо лише загальний погляд на проблему класифікації поліського фольклору. Внутрішні різноманітності та відмінності в поліському фольклорі можуть залежати від конкретного регіону, культурних впливів, особливості побутування поліщуків. Як писав про свої дослідження Полісся відомий етномузикознавець, фольклорист та музикант В. Ковальчук у своїй праці «Етнокультура Рівненського Полісся», що загалом Рівненському Поліссі притаманні дрімучі ліси, розвинена та поширена була робота на полях, розвиненим були скотарство та мисливство. Жителі цієї частини Полісся склали про свій побут та життя різні пісн. Тому про типові для Полісся заняття дізнаємося з фольклорних матеріалів [29].

Поліський фольклор Рівненщини відрізняється від інших регіональних фольклорів своєю унікальною стилістикою, мелодійністю та тематикою. Йому притаманні складні ритмічні структури, варіації темпів, динамічність, зв'язок людини та природи. Ці всі складові роблять його унікальним [30]

Отже, поліський фольклор України представляє собою важливу частину вітчизняної культурної спадщини, яка вражає своєю різноманітністю та самобутністю. Ці особливості роблять його популярним об'єктом дослідження, збереження В. Гордєєвої, В. Ковальчука, А. Пастушенко, Ю. Рибак тощо.

Багатогранність поліського фольклору проявляється у різноманітних мистецьких жанрах, зокрема, музичних, музично-поетичних. До унікальних обрядових віднесемо риндзівки, кустові, царинні та ін. Музика та пісні поліського фольклору славляться своєю образною багатогранністю, мелодійністю, виразністю. Локальними особливостями фольклору Рівненського Полісся, є глісандування, використання мелодичної орнаментики, довге протягання недоспіваних слів в кінці фраз, строф, акцентовані ритми, специфічними вигуками, використання грудного тембру з раптовими переключенням голосу у головний регістр (В. Ковальчук. І. Клименко. Н. Мупрорун-Яремко та ін.). Поліські обряди і звичаї, що побутують донині допомагають підтримувати зв'язок із минулим, житись у XXI століття тисячолітніми традиціями. Припускаємо: зазначені мистецькі особливості можуть стати джерелом професійного інтересу майбутніх вчителів мистецтва та музикантів-педагогів.

1.3.Сучасний стан використання поліського фольклору в освітньому процесі

Сьогодні поліський фольклор обумовлений синтезом різних видів мистецтва: музичного, художнього, літературного та ін. Особливо зараз дуже важливо підкріплювати теоретичні знання практичними навичками. Поліський фольклор є однією з найбагатших і найцікавіших складових української народної творчості. Він відрізняється своєю самобутністю, яка обумовлена географічним положенням Полісся, його природно-географічними умовами, історичним розвитком і культурними зв'язками з сусідніми народами.

Музичне мистецтво має невичерпні навчальні та виховні можливості для формування патріотичних почуттів студентів, тому що музика ввібрала у себе звук, ритм, гру та художні образи українського народного мистецтва. Поєднання слухання та виконання музичних творів з елементами фольклору спонукає студентів до зародження нових почуттів та переживань, вчить

розуміти художній зміст музики, активізує творче сприйняття, закладає у підсвідомість переконання, що музично-етнографічна скарбниця (МЕС) нашого народу є тією основою, яка формує весь пласт його духовної культури [32, с. 103].

Саме через фольклор студенти отримують ціннісний ментальний код нації. Але ментальність увібрала в себе не лише генетичний код народу, а й особистісні риси кожного українця – етичні, психологічні, етнопсихічні. Поєднання цих рис і складає основу національного характеру. Це і патріотизм, і гідність, і щирість. Тому, спираючись на матеріал (МЕС), ми маємо всі можливості для формування у свідомості та підсвідомості студентів відчуття приналежності до української нації.

Народна музика, або музичний фольклор – вокальна, інструментальна, вокально-інструментальна та танцювальна творчість народу, що ґрунтується на історичних традиціях.

Фольклор є невід’ємною репертуарною складовою мозичної освіти на різних її щаблях. Зокрема, більше 50% пісенних творів, використовуваних вчителями мистецтва є зразками народної творчості. Вітчизняний фольклор увійшов в освітній процес закладів вищої освіти у вигляді курсів Історія музики, музична фольклористика, Етнокультурологія та ін. Розробляються вибіркові дисципліни, наприклад «музичний фольклор у школі», «Народознавство та музичний фольклор», «Сольфеджіо на матеріалі українського фольклору» та ін.

У даному розділі зупинимось на традиції долучення до фольклорної скарбниці здобувачів вищої освіти шляхом шляхом навчання народному виконавству [32, с. 104].

Маємо на увазі. Інститут мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету, зокрема кафедру музичного фольклору. Саме тут студенти, діти, шкільна молодь та й усі бажаючі можуть приєднатися до гуртків або клубів, де вивчають та популяризують поліський фольклор. Тут вони можуть навчатися грати на традиційних інструментах, виконувати пісні та

танці, дізнатися більше про культурну спадщину регіону, долучитись до різноманітних фольклорних фестивалів та конкурсів. Гуртки та колективи можуть виступати на таких заходах, демонструючи свої навички та виконання поліських пісень та танців.

Фольклорист-виконавиця Л. Гапон у своєму збірнику «Волиняни-15» пише: «У духовному розвитку особистості вагому роль відіграє традиційне народне мистецтво. Звернення до багатой культури предків та автентичних першоджерел налагоджена гармонійного зв'язку з родом і громадою, успаткування споконвічних звичаїв та обрядів є не одмінною умовою етнопедагогіки, спрямованої на моральне виховання молодого покоління. Представники мистецької галузі, зокрема музиканти, рано чи пізно відчують особливу потребу зближення зі стихією народної музичної творчості, що виражається через аудіовізуальне сприйняття, чи, значно рідше в нинішній час, шляхом засвоєння самої традиції співу або гри» [10, с. 78].

Одним із головних чинників популяризації фольклору на Рівненському Поліссі, є колективи, які виконують та відтворюють автентичні українські твори. Одним із таких колективів став ансамбль народної музики «Волиняни». Його було створено у 1994 році на базі кафедри музичного фольклору, інституту мистецтв РДГУ.

Всього за 15 років існування колективу у ньому співало більше ніж 40 учасників, з них були студенти Інституту мистецтв та викладачі. Гурт «Волиняни» був дипломантом і лауреатом багатьох фестивалів народного мистецтва, на професійному рівні представляв народно-вокальні твори та фрагменти обрядів Волині і Західного Полісся.

У списку найголовніших виступів ансамблю є: Міжнародний слов'янський фольклорний фестиваль «Коляда» (Рівне – 1996,1999,2002,2004), Міжнародний молодіжний фестиваль традиційної народної культури «Древлянські джерела» (Рівне – 1998,2000,2001,2003), Всеукраїнський фольклорний фестиваль «Берегиня» (Луцьк – 2004,2006), Всеукраїнський фольклорний фестиваль рок-поп музики «Тарас Бульба» (Дубно – 2002),

Всеукраїнський фестиваль патріотичної пісні «Повстанські ночі» (Рівне-1996), та багато інших. Учасники ансамблю – це неодноразові переможці і володарі гран-прі Всеукраїнського конкурсу молодих виконавців української народної музики «З народного джерела» (Рівне – 1999р.). Протягом останніх років свого існування ансамбль записав понад 40 народно-вокальних творів на студії звукозапису «Камертон».

За всю свою історію існування в колективі відбулося чимало пам'ятних подій, багато творчих зустрічей з автентичними виконавцями, фольклорними колективами. Кожного року колектив давав нове сценічне життя народним обрядам: жнива, купалло, весілля, хрестини, колядування і щедрування, весняні і Великодні забави. До репертуару ансамблю входять танці, що побутують на території Західного Полісся та Волині: «карапет», «крутак», «молодичник», «нареченька», «старина», «полька на два боки», «полька-гід» та ін. Значну частину репертуару ансамблю складають календарно-обрядові пісні, що є одним із найдревніших пластів вокальної традиції. За своє творче життя фольклорний ансамбль «Волиняни» реконструював близько 40 обрядодій, які були записані учасниками в різних осередках Західної України. Нажаль ансамбль припинив своє існування у зв'язку з нестачою студентів [10, с. 5].

Вокальний ансамбль «Горина» – ще один «хранитель» поліських фольклорних скарбів. Цей колектив був створено ще у 1979 році. Його започаткував зі студентів відомий майстер, музикант та вчитель В. Павлюк. Він скерував своїх студентів до бабусиної та прабабусеної пісні, рідної говірки, вивчення манери народного співу. Предметом вивчення колективу є – поліський фольклор.

Своїх студентів В. Павлюк вчив, що фахівець мусить черпати матеріал із народного джерела, й водночас має навчитися відчувати, де треба дати пісні певну органку й уміти це зробити. Навчав студентів аранжуванню і показував на практиці, наскільки важливо працювати з піснею так, щоб вона при цьому не втратила первозданної краси, а навпаки знайти відповідну гармонію в тембральному співзвуччі голосів, чим підсилити красу звучання пісні.

Наголошував, що для того, аби мати право на певне втручання у фольклор (живу народну традицію), треба добре його знати, володіти як діалектом, так і манерою співу [20, с. 15]

У репертуарі ансамблю «Горини» переважають народні пісні та пісні літературного походження, також присутня духовна тематика. Колектив співав без диригента, а з часом, чим більше занурювався в народну традицію, відтворював автентичні пісні та народну манеру співу, переймав обряди. Без участі «Горини» не обходилося жодна наукова конференція культурно-освітнього чи історико-краєзнавчого спрямування. Колектив запрошують на концерти у найрізноманітніші установи та підприємства. Цікавляться ним мистецтвознавці й запрошують для участі у творчих вечорах та лабораторіях. Найбільш пам'ятною для учасників першого складу «Горини» є зустріч із науковцями Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Рильського Академії наук України. «Горина» бере участь у телеконкурсах, виступає на ВДНГ у Києві. Ансамбль побував у багатьох країнах Європи, де його учасники несли та пропагували українську народну музику. Фольклорний колектив «Горина» й зараз багато та плідно працює, щоб зберегти та пропагувати наступним поколінням поліський фольклор [20, с. 15].

На базі кафедри музичного фольклору в Інституті мистецтв РДГУ функціонує музей присвячений пам'яті колективу «Горина» та її засновнику В. Павлюку.

Фольклорним колективом «Хутірські музики» Інститут мистецтв пишається вже багато років. У праці «Інструментальний ансамбль традиційної народної музики «Хутірські музики» і його роль у вихванні молодих керівників фольклорних колективів» Б.Столярчук зазначає: «У мистецькому житті Рівненщини ансамбль є прикладом неабиякої майстерності як студентів, так і викладачів» [33].

Інструментальний ансамбль традиційної народної музики «Хутірські музики» було створено у 1999 році М. Хаєм доктором мистецтвознавства, Б. Яремком кандидатом мистецтвознавства та Б. Столярчуком заслуженим діячем

мистецтв України, а нині є і завідувачем та керівником ансамблю «Хутірські музики».

Б. Столярчук тісно спілкувався з керівником вокального гурту «Горина» В. Павлюком, який надихнув на створення інструментального гурту, адже як відомо, на Поліссі, крім співу, були популярні ще й музики, які часто супроводжували веселі пісенні дійства. Тобто, склалася традиція ансамблевої гри на народних інструментах.

Ансамбль народної музики «Хутірські музики» на кафедрі музичного фольклору РДГУ функціонує вже понад двадцять років. Його основною метою є відтворення інструментальної музики Гуцульщини, Поділля, Полісся, Волині та Буковини. Студентам в ансамблі під час навчального процесу проходять практику традиційного музикування, роблять інструментування й відтворюють музику, записану в тому регіоні, звідки вони родом.

Ансамбль «Хутірські музики» – неодноразові переможці конкурсу молодих виконавців української народної музики «З народного джерела», дипломанти міжнародного фестивалю «Нові імена (2014)» та багато іншого. Цей ансамбль є діючим і до нині, у ньому беруть участь студенти та викладачі кафедри музичного фольклору [33].

На даний час у Рівненському Інституті мистецтв є ще один діючий ансамбль народної музики – «Джерело». в якому беруть участь студенти кафедри музичного фольклору. Цей колектив був створений ще у 1986 році Р. Цапун та І. Сінельников Метою гурту є і було дослідження, реконструкція та відтворення календарного, обрядового музичного фольклору Рівненського та Житомирського Полісся. Основу репертуару гурту складають пісні та календарні обряди, записані керівником та його учасниками у власних науково-дослідних експедиціях. Матеріал зібраний у цих регіонах має добре збережені архаїчні обряди. Це традиційні календарні та родинні пісні і обряди: колядки, щедрівки, веснянки і хороводи, купальські, обжинкові пісні та обряди, а також весільні обрядові, ліричні та жартівливі пісні. За роки своєї творчості фольклорний ансамбль «Джерело» став лауреатом багатьох Міжнародних і

Всеукраїнських конкурсів та фестивалів. При колективі створені малі форми: кuartет, дует, тріо, які теж є активними учасниками різноманітних мистецьких заходів, зокрема Всеукраїнського конкурсу «З народного джерела» (Рівне) [47, с. 34].

Фольклор грає важливу роль у збереженні та передачі культурної спадщини, і його використання в освітньому процесі може мати ряд переваг:

1. Збереження культурної спадщини: Використання поліського фольклору у навчальних програмах допомагає зберегти та передати наступним поколінням традиції, мову, пісні та інші аспекти культури поліського народу.

2. Стимулювання інтересу до культури: Вивчення фольклору може стимулювати інтерес учнів до власної культури та історії, допомагаючи їм розуміти свій корінь.

3. Розвиток мови та літератури: Фольклор може бути важливим джерелом для вивчення мови та літератури. Вірші, казки, пісні і розповіді можуть бути використані для вивчення лінгвістичних та літературних аспектів.

4. Міжпредметний підхід: Використання фольклору може сприяти міжпредметному підходу у навчанні, об'єднуючи різні предмети, такі як література, історія, мова, мистецтво та інші [47, с. 35].

У навчальних закладах використовуються такі форми використання поліського фольклору:

- вивчення поліського фольклору в рамках навчальних програм. Це включає вивчення народних пісень, казок, легенд, прислів'їв та приказок.

- організація позакласних заходів з використанням поліського фольклору. Це можуть бути фольклорні свята, конкурси, вікторини, театралізовані вистави тощо.

- використання поліського фольклору в процесі вивчення інших предметів. Наприклад, поліські народні пісні можуть бути використані для вивчення української мови та літератури, а поліські легенди - для вивчення історії [47, с. 36].

Отже, загалом, використання поліського фольклору у сучасній освіті

може бути важливим інструментом для збереження та популяризації культурної спадщини, а також для залучення молоді до вивчення традицій та мистецтва свого регіону. Кількість, амплуа, наповненість таких колективів може варіюватися в залежності від регіону та інтересів громади, проте їх освітнє значення є неоціненним. Фольклорні колективи та гуртки грають важливу роль у збереженні та популяризації поліського фольклору. Вважаємо, що такий шлях прилучення до фольклору сприятиме розвитку музично-педагогічного інтересу майбутнього вчителя мистецтв.

Висновки до першого розділу

Отже, охарактеризувавши теоретико-методологічні основи розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів засобами поліського фольклору, можна зробити наступні висновки:

Професійний інтерес – це позитивне емоційне ставлення до професії вибірково особистісна спрямованість психічних процесів на об'єкти і явища навколишнього світу (за Г. І. Щукіною), що мають для особистості професійне значення, спонукають до оволодіння професією. Це динамічна категорія, яка проходить у своєму розвитку стадії «споживача, діяча, професіонала» (Яо Пейчень, С. Крягжде). Інтерес є найважливішим побудником будь-якої діяльності, що впливає на ефективність її реалізації. Становлення професійного інтересу розпочинається на студентській лаві у навчально-виховному середовищі закладу вищої освіти. Професійний інтерес – важливий мотив фахового становлення професіонала. Щодо структури, то професійний інтерес є складним комплексом «психічних властивостей і станів, який охоплює пізнавальну, емоційну і вольову активність, спрямовану на обрану професійну діяльність».

Поліський фольклор України представляє собою важливу частину вітчизняної культурної спадщини, яка вражає своєю різноманітністю та самобутністю. Ці особливості роблять його популярним об'єктом дослідження, збереження В. Гордєєвої, В. Ковальчука, А. Пастушенко, Ю. Рибак тощо.

Багатогранність поліського фольклору проявляється у різноманітних мистецьких жанрах, зокрема, музичних, музично-поетичних. До унікальних обрядових віднесемо риндзівки, кустові, царинні та ін. Музика та пісні поліського фольклору славляться своєю образною багатогранністю, мелодійністю, виразністю. Локальними особливостями фольклору Рівненського Полісся, є глісандування, використання мелодичної орнаментики, довге протягання недоспіваних слів в кінці фраз, строф, акцентовані ритми, специфічними вигуками, використання грудного тембру з раптовими переключенням голосу у головний регістр (В. Ковальчук. І. Клименко. Н. Мупрорун-Яремко та ін.). Поліські обряди і звичаї, що побутують донині допомагають підтримувати зв'язок із минулим, житись у XXI століття тисячолітніми традиціями. Припускаємо: зазначені мистецькі особливості можуть стати джерелом професійного інтересу майбутніх вчителів мистецтва та музикантів-педагогів.

Використання поліського фольклору у сучасній освіті може бути важливим інструментом для збереження та популяризації культурної спадщини, а також для залучення молоді до вивчення традицій та мистецтва свого регіону. Кількість, амплуа, наповненість таких колективів може варіюватися в залежності від регіону та інтересів громади, проте їх освітнє значення є неоціненним. Фольклорні колективи та гуртки грають важливу роль у збереженні та популяризації поліського фольклору. Вважаємо, що такий шлях прилучення до фольклору сприятиме розвитку музично-педагогічного інтересу майбутнього вчителя мистецтв.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ ПОЛІСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ

2.1. Діагностика розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів засобами поліського фольклору

Для діагностики сучасного стану професійного інтересу майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору був застосований констатувальний етап експерименту. На цьому етапі різними засобами вивчають матеріал, збирають попередні відомості, використовуючи спостереження, анкети, тести, описують умови, які передують виникненню факту, що досліджується. Як правило, в результаті цього етапу дослідник починає орієнтуватись в матеріалі, встановлює необхідні контакти з піддослідним. Експериментатор осмислює гіпотезу та поглиблює уявлення про сутність психолого-педагогічних фактів, які мають бути перевірені та підтвержені у подальшому вивченні.

Професійний інтерес – це стійке позитивне ставлення до певної професії, що проявляється в прагненні до оволодіння знаннями, вміннями та навичками, необхідними для її успішного виконання. Він є важливою складовою професійної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва, оскільки визначає їхню мотивацію до навчання, а також ефективність професійної діяльності.

Особливу увагу при розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва необхідно приділяти таким чинникам:

- індивідуальні особливості особистості студента (на розвиток професійного інтересу впливають такі чинники, як музична обдарованість, творчі здібності, емоційна сфера, ціннісні орієнтації).
- соціальні чинники (на розвиток професійного інтересу впливають такі чинники, як ставлення батьків та друзів до майбутньої професії, умови навчання та праці).
- вплив викладачів (важлива роль у розвитку професійного інтересу належить викладачам, які повинні бути не тільки висококваліфікованими

фахівцями, а й мати особисті якості, що сприяють залученню студентів до музичного мистецтва).

Професійний інтерес в майбутніх вчителів є важливим складником їхньої успішної діяльності. Ось деякі ключові складові професійного інтересу у майбутніх вчителів:

– процес опанування змісту професії (професійно-пізнавальна складова). Процес опанування змісту професії майбутніми вчителями включає в себе оволодіння теоретичними знаннями, практичними навичками та професійними цінностями.

Оволодіння теоретичними знаннями про професію відбувається в процесі навчання у закладі вищої освіти. Цей процес передбачає вивчення таких дисциплін, як педагогіка, психологія, дидактика, методика викладання навчальних предметів тощо. Вивчення цих дисциплін допомагає майбутнім вчителям сформувати уявлення про зміст професії, її цілі, завдання, методи та технології реалізації.

Оволодіння практичними навиками відбувається в процесі педагогічної практики. Педагогічна практика є важливою складовою підготовки майбутніх вчителів. Вона дозволяє майбутнім вчителям застосувати на практиці теоретичні знання, які вони отримали в процесі навчання. Педагогічна практика допомагає майбутнім вчителям розвинути професійні навички, такі як:

- планування та проведення уроків;
- організація навчального процесу;
- взаємодія з учнями;
- використання дидактичних матеріалів тощо.

Оволодіння професійними цінностями відбувається в процесі навчання та педагогічної практики. Професійні цінності є важливим компонентом професійної компетентності вчителя. Вони визначають ставлення вчителя до професії, учнів, навчального процесу тощо.

Процес опанування змісту професії має важливе значення для формування професійного інтересу у майбутніх вчителів. Оволодіння

теоретичними знаннями, практичними навичками та професійними цінностями допомагає майбутнім вчителям краще зрозуміти професію, її особливості та вимоги. Це, у свою чергу, сприяє підвищенню рівня професійного інтересу майбутніх вчителів.

– *формування позитивного ставлення до певного виду діяльності, готовність до подолання складностей професійного становлення* (професійна емоційно-вольова складова). Формування позитивного ставлення до певного виду діяльності та готовність до подолання складностей професійного становлення є важливими складовими професійного інтересу у майбутніх вчителів.

Позитивне ставлення до певного виду діяльності передбачає наявність у людини інтересу до цієї діяльності, її цілей, завдань, змісту та результатів. У разі майбутнього вчителя це означає, що він повинен відчувати інтерес до навчання та виховання дітей, до того, щоб допомагати їм розвиватися та досягати успіху.

Готовність до подолання складностей професійного становлення передбачає наявність у людини сили волі, наполегливості, а також здатності до саморозвитку та самоорганізації. У разі майбутнього вчителя це означає, що він повинен бути готовий до того, що його професійна діяльність буде пов'язана з певними труднощами та викликами. Він повинен бути готовий до того, що йому доведеться постійно навчатися та розвиватися, щоб бути ефективним у своїй роботі.

Формування цих складових професійного інтересу у майбутніх вчителів може здійснюватися в процесі навчання у вищому навчальному закладі та педагогічній практиці.

– *практична діяльність щодо опанування професією* (професійно-діяльнісна складова). Практична діяльність щодо опанування професією є важливою складовою професійного інтересу у майбутніх вчителів. Вона дозволяє майбутнім вчителям застосувати на практиці теоретичні знання, які вони отримали в процесі навчання, та отримати реальний досвід педагогічної

діяльності.

Практична діяльність майбутніх вчителів може здійснюватися в різних формах, зокрема:

– педагогічна практика в загальноосвітніх закладах. Це найбільш поширена форма практичної діяльності майбутніх вчителів. У процесі педагогічної практики майбутні вчителі мають можливість самостійно проводити уроки, заняття, виховні заходи тощо.

– участь у наукових гуртках, творчих об'єднаннях тощо. Така діяльність дозволяє майбутнім вчителям розвивати свої творчі здібності, а також отримати досвід роботи з дітьми та молоддю.

– самостійні творчі проекти та дослідження. Такі проекти та дослідження дозволяють майбутнім вчителям проявити свою ініціативу та креативність, а також отримати новий досвід.

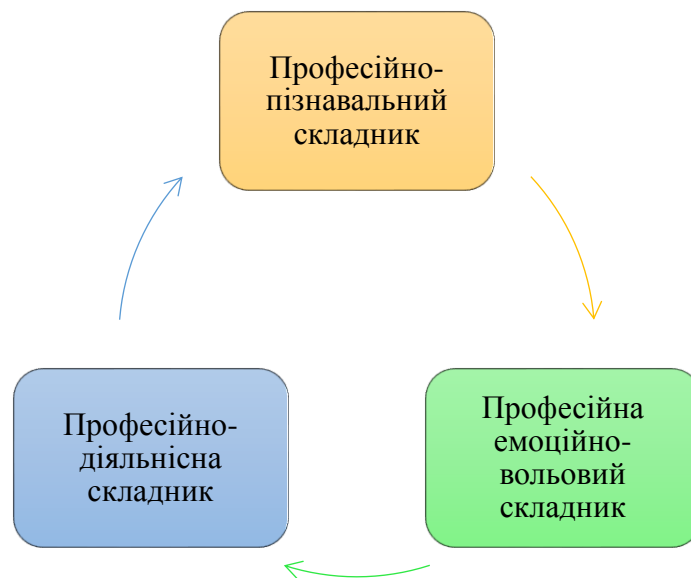

Рис. 2.1. Складові формування професійного інтересу у майбутніх вчителів

Під критеріями сформованості професійного інтересу у майбутніх вчителів ми будемо розуміти ознаки рівня володіння знаннями про професію та її види, знаннями методів, форм, засобів майбутньої педагогічної діяльності та умов їх застосування, наявністю сукупності вмінь, які забезпечать творчу реалізацію цієї діяльності та рефлексію досягнутих результатів.

Шкалу оцінювання рівнів розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва подано в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Рівні оцінювання розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва

<i>Оцінка рівнів розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва</i>	<i>Рівні та бали</i>		
	<i>Високий рівень</i>	<i>Середній рівень</i>	<i>Низький рівень</i>
Показники розвитку мотиваційного критерію	20-14	13-8	7 та менше
Показники розвитку когнітивного критерію	55-40	39-21	20 та менше
Показники розвитку процесуального критерію	63-60	59-42	41 та менше
Показники розвитку рефлексивного критерію	45 та більше	44-26	25 та менше

Мотиваційний критерій формування професійного інтересу у майбутніх вчителів передбачає наявність у них позитивного ставлення до професії вчителя, а також мотивації до її оволодіння.

Позитивне ставлення до професії вчителя передбачає наявність у людини інтересу до навчання та виховання дітей, до того, щоб допомагати їм розвиватися та досягати успіху. Мотивація до оволодіння професією вчителя передбачає наявність у людини прагнення до отримання знань та навичок, необхідних для успішної професійної діяльності. У майбутніх вчителів це може бути обумовлено такими факторами, як:

- прагнення до успіху.
- бажання реалізувати свої здібності.
- впевненість у своїх силах.
- інтерес до педагогічної науки та практики.

Методики: «Методика діагностики спрямованості навчальної мотивації» Т. Дубовицької.

Когнітивний критерій формування професійного інтересу у майбутніх

вчителів передбачає наявність у них необхідних теоретичних знань і практичних навичок, які є основою для успішної професійної діяльності. У процесі навчання у вищому навчальному закладі майбутні вчителі можуть отримати теоретичні знання про педагогічну діяльність, її цілі, завдання, змісту та результати. Це допоможе їм зрозуміти, що таке педагогічна діяльність, і сформувати позитивне ставлення до неї.

Методики: тести за видом діяльності.

Процесуальний критерій формування професійного інтересу у майбутніх вчителів передбачає наявність у них певних умінь і навичок, необхідних для успішної професійної діяльності.

Ці вміння та навички включають в себе:

- уміння планувати та організовувати свою роботу.
- уміння ефективно взаємодіяти з учнями та колегами.
- уміння творчо підходити до вирішення професійних завдань.
- уміння постійно навчатися та розвиватися.

Методики: бесіда, тести для виявлення готовності педагога до майбутньої професійної діяльності.

Рефлексивний критерій формування професійного інтересу у майбутніх вчителів передбачає наявність у них здатності до рефлексії, тобто до аналізу власної професійної діяльності та її результатів. Рефлексія дозволяє вчителю усвідомити свої сильні та слабкі сторони, визначити, в яких сферах йому необхідно розвиватися, а також відстежувати свій професійний розвиток та успіх.

Методики: педагогічні спостереження, бесіди.

Провести педагогічні експерименти, підібрати діагностичні засоби для дослідження, визначити контрольні та експериментальні групи, виявити рівень розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів.

На основі окреслених вище критеріїв було визначено рівні розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів:

Високий рівень: Широкий кругозір, різносторонні знання, завжди готові

знайти та відповісти на будь-які запитання. Брати активну участь у житті команди, мати постійний інтерес до заходів, організованих університетом, і залишатися з ентузіазмом щодо нових ідей. Завжди готові приймати рішення (приймайте рішення обережно і швидко). Відсутність сумнівів у власній поведінці, постійне прагнення до нових досягнень, добре розвинений змагальний дух і високий ступінь домагань. Бажання та вміння виконувати поставлені завдання особисто без сторонньої допомоги.

Середній рівень: Великі знання окремих наук, бажання знайти і відповісти на будь-яке питання нежиттєздатні. Вибіркова участь у житті колективу, нестійкий інтерес до подій, захоплення особистими новими ідеями. Відсутність гнучкості в прийнятті та коригуванні рішень (прийняття рішень як обережне, так і імпульсивне). Ставлення під сумнів певної поведінки, демонстрація прагнення до нових досягнень, демонстрація бажання виконувати роботу краще за колег. Недокладання зусиль для завершення розпочатого, прояв негативних емоцій, пов'язаних з необхідністю діяти для досягнення мети. Регулярно пропонують нові ідеї та підтримують висунення інших як кандидатів на завдання.

Низький рівень: Надзвичайно обмежене бачення, поверхневі знання та відсутність бажання навчатися новому. Не беруть участі в колективному житті, не цікавяться подіями та новими ідеями. Постійні коливання та імпульсивність у процесі прийняття рішень (рішення або залишаються без змін, або потребують коригування, або скасовуються). Постійні сумніви щодо власної поведінки, відсутність бажання нових досягнень, задоволення від досягнутого. Недокладання зусиль для завершення розпочатого, прояв негативних емоцій, пов'язаних з необхідністю діяти для досягнення мети. Небажання пропонувати нові ідеї, відсутність необхідності самостійно висувати власних кандидатів, не підтримати інших у висуванні власних кандидатів на завдання.

Уточнено критерії та показники розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів: мотиваційний (прагнення розвитку своїх професійних якостей), когнітивний (характер засвоєння знань про професійний інтерес в

педагогічній діяльності); процесуальний (професійні вміння: організаторські, комунікативні, перцептивні, прогностичні, креативні, саморегуляції), рефлексивний (забезпечує збереження стійкої професійної позиції, яка відбивається в самовираженні професійних якостей у педагогічному процесі, подоланні перешкод, що заважають самореалізації в лідерстві).

Аналізуючи педагогічний експеримент щодо розвитку в майбутніх вчителів музичного мистецтва професійного інтересу засобами поліського фольклору, слід зазначити, що результати діагностики стали основою для моделювання процесу підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва до розвитку професійного інтересу під час дослідно-експериментальної роботи, яка проводилась на базі *Рівненського державного гуманітарного університету* складалася з трьох етапів. У дослідженні взяло 16 студентів. До експериментальної групи (ЕГ) ми віднесли 8 студентів та до контрольної групи (КГ) 8 студентів. Діагностика була орієнтована не тільки на аналіз результатів діяльності конкретних факультетів закладів вищої освіти, але й на виявлення загальних тенденцій розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору.

Перший етап – констатувальний зріз, у процесі якого вирішувалися такі завдання: діагностика вихідного рівня розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору на основі виділених критеріїв, а також складання програми формульованого експерименту.

Для проведення констатуючого експерименту, та отримання достовірних даних, нами було розроблено критеріально-рівневу базу дослідження.

Визначені у першому розділі структурні компоненти: дозволили нам виділити критерії та рівні.

Сформованість досліджуваного феномену як складного інтегративного особистісного утворення та його виявлення на різних рівнях можливе, передусім, за умови визначення критеріїв. Ми виходимо з того, що критерій – «підстава для оцінки чогось, мірило», інструмент оцінки, засіб, а не сама

оцінка; істотна, відмітна ознака як підстава для оцінки, визначення або класифікації; необхідна і достатня умова вияву певного явища чи процесу. Деякі науковці вважають, що ознака, яка використовується в якості критерію, може бути виражена кількісною чи якісною характеристикою. Зокрема, В. Беспалько критерій розглядає як об'єктивну кількісну міру деякого явища або кількісне виокремлення його сторін.

Як оцінюваного показника мотиваційної компоненту розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору ми виділяємо мотиваційний критерій, показниками якого нами прийнятий набір показників, представлених «узагальнюючими» мотивами. Таких показників кілька:

- особиста оцінка викладачем особливостей поведінки в процесі розвитку професійного інтересу;
- величина спотворення вибору суджень під впливом мотиваційних тенденцій (змагальних або нейтральних);
- виявлення зони цільових орієнтації, адекватних мотивів;
- виявлення системи спонукальних цінностей при виборі суджень;
- прояв мотивів в уяві (контент-аналіз).

Зазначені показники визначили використання нами різноманітних підходів в оцінюванні мотивації студента в процесі розвитку професійного інтересу засобами поліського фольклору. Перші ґрунтувалися на різних варіантах опитування (прямого, анкетного). Другі базувалися на вербальному аналізі будь-якої наочно сприймають інформації (схема, таблиця, план, проект). Найбільш характеризують методиками оцінювання мотивації респондентного типу є анкетування або усне опитування (чому, заради чого і т.п.), які ґрунтувалися на виборі варіантів (з запропонованого набору відповідей).

Другий етап – формувальний експеримент, що передбачав розробку моделі розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору, визначення педагогічних умов її формування, узагальнення отриманих експериментальних даних.

Третій етап – контрольний експеримент, передбачай аналіз результатів ефективності впровадження методики щодо розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору.

Мета констатувального експерименту полягає у розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Завдання констатувального експерименту:

1. Вивчити особливості розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва.
2. Діагностувати рівень розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Основним педагогічним методом дослідження розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва виступав педагогічний експеримент, який передбачає виявлення рівня розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва, з метою визначення оптимальних організаційно-педагогічних умов розвитку структурних компонентів розвитку професійного інтересу та методичного інструментарію. Методами дослідження виступали анкетування, спостереження, самооцінка.

У контексті дослідження проблеми розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва ми були змушені спиратися на різні методи організації дослідження у сфері педагогічної роботи, дотримуючись експериментального плану дослідження, який виявився найбільш придатна для оцінки рівня розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва та дає можливість чітко визначити його динаміку за конкретними показниками.

Визначення сучасного стану розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва має здійснюватися за встановленою системою стандартів дослідження (що складається з окремих структурних компонентів, нормативів, показників та рівнів), а подальше математичне опрацювання отриманих результатів, а також слід провести їх узагальнення.

У цьому контексті розглянемо результати діагностики компонентів, що

розвивають професійний інтерес в майбутніх вчителів музичного мистецтва, визначимо рівень їх розвитку за обраними критеріями та проаналізуємо поточний стан успішності за такими показниками: компоненти, що розвивають показники професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Динаміка рівнів розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва подана у відсотках у табл. 2.2.

Таблиця.2.2

Рівні розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп у % (констатувальний етап)

Рівень	<i>Рівні розвитку професійного інтересу мотиваційного компонента контрольної групи, у %</i>	<i>Рівні розвитку професійного інтересу мотиваційного компонента експериментальної групи, у %</i>
Високий	7,5%	8%
Середній	29,26%	23,53%
Низький	62,60%	66,05%

Рівні розвитку мотиваційного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп у % представлена на рис. 2.2.

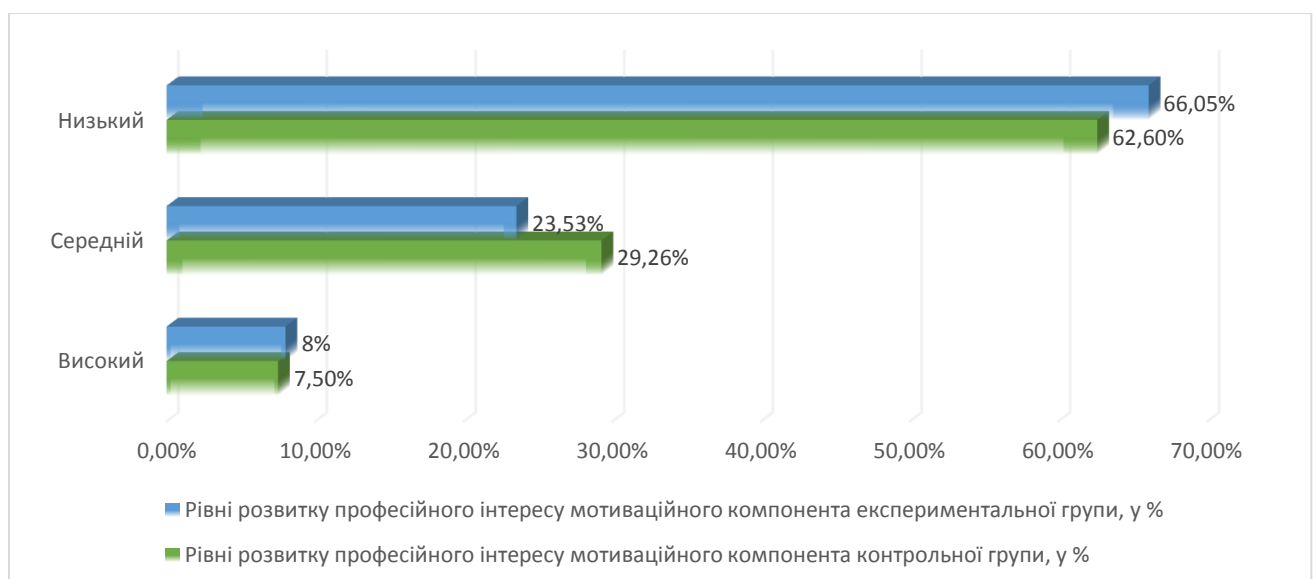

Рис. 2.2. Рівні розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп, (%)

Отримані показники свідчать про те, що високий рівень розвитку мотиваційного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва в контрольній групі мають 7,5% студентів, середній рівень – 29,26%, низький рівень – 62,60% респондентів.

В експериментальній групі педагогічного експерименту високий рівень розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва мають 8% студентів, середній рівень – 23,53%, низький рівень – 66,05% студентів.

Динаміка рівнів розвитку когнітивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва у % відтворена в таблиці 2.3

Таблиця 2.3

Рівні розвитку когнітивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва, у %

Рівень	<i>Рівні розвитку когнітивного компонента професійного інтересу контрольної групи, у %</i>	<i>Рівні розвитку когнітивного компонента професійного інтересу експериментальної групи, у %</i>
Високий	7,5%	6,03%
Середній	34,41%	26,03%
Низький	57,47%	67,3%

Рівні розвитку когнітивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва у % відтворена на рис. 2.3.

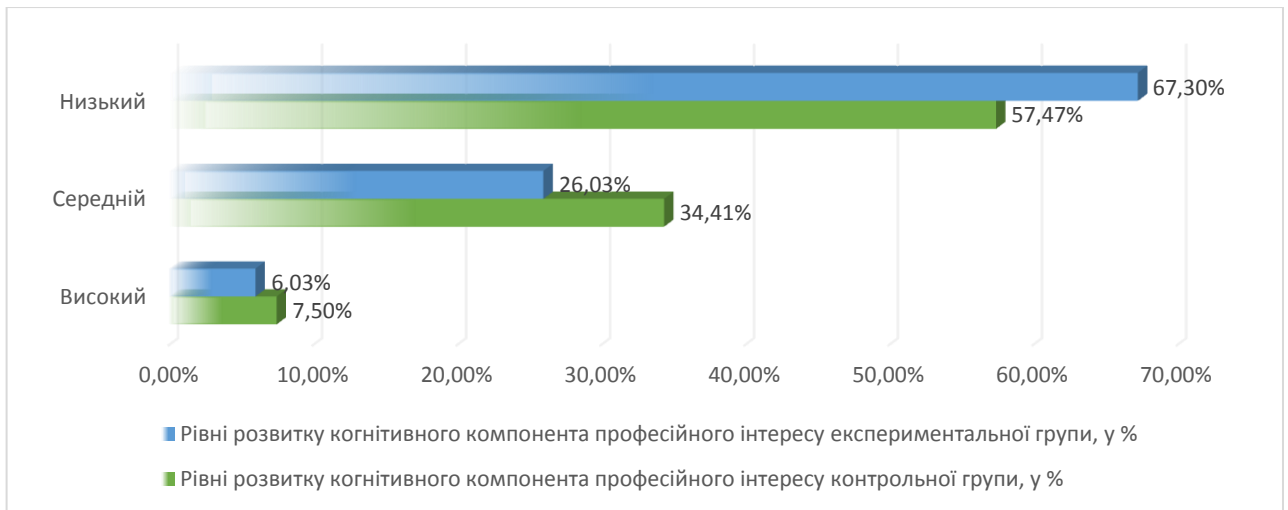

Рис. 2.3. Рівні розвитку когнітивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп (%)

Ми бачимо, що високий рівень розвитку когнітивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва мають 7,5% студентів контрольної групи, середній рівень – 34,41%, низький рівень – 57,47% студентів.

Високий рівень розвитку когнітивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва, мають 6,03% студентів експериментальної групи, середній рівень – 26,03% студентів, низький рівень – 67,5 студентів.

Розглянемо рівні розвитку процесуального компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп у %, відтворену в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Рівні розвитку процесуального компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп, у %

Рівень	Рівні розвитку процесуального компонента професійного інтересу контрольної групи, у %	Рівні розвитку процесуального компонента професійного інтересу експериментальної групи, у %
Високий	6,21%	7,3%

Середній	33,11%	27,3%
Низький	60,03%	63%

Рівні розвитку процесуального компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп у % відображена на рис. 2.4.

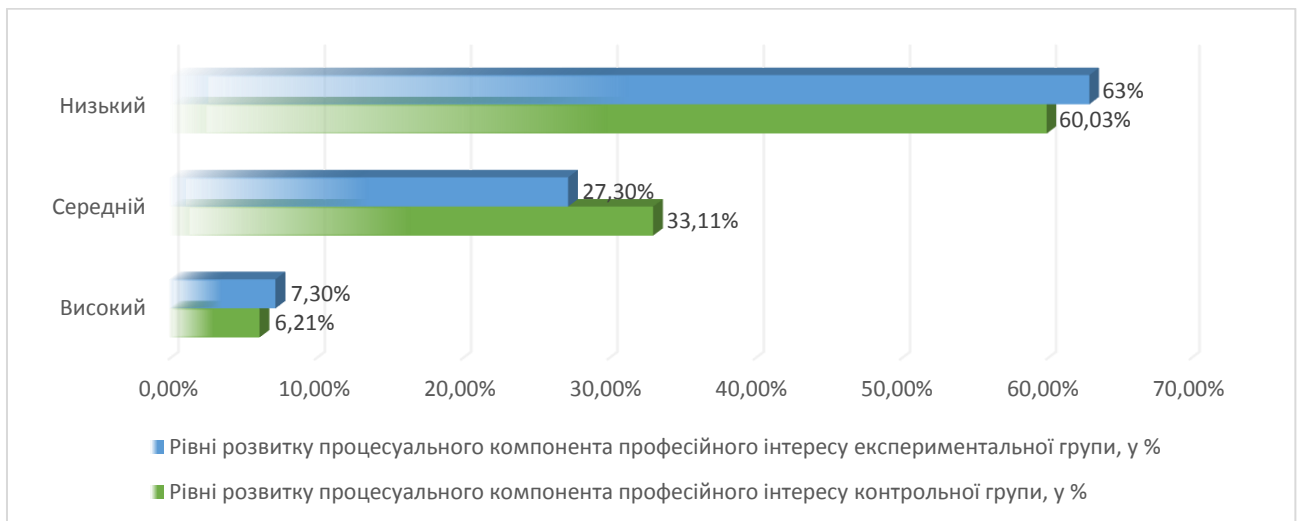

Рис. 2.4. Рівні розвитку процесуального компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп, (%)

У контрольній групі високий рівень розвитку процесуального компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва мають 6,21% педагогів, середній рівень – 33,11%, низький рівень – 60,03% студентів.

В експериментальній групі високий рівень розвитку процесуального компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва мають 7,3% студентів, середній рівень – 27,3% студентів, низький рівень – 63% студентів.

Розглянемо рівні розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп у %, відтворену в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Рівні розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп, у %

Рівень	<i>Рівні розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу контрольної групи, у %</i>	<i>Рівні розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу експериментальної групи, у %</i>
Високий	8,75%	6,03%
Середній	24,14%	28%
Низький	66,45%	63,53%

Рівні розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп у % відображена на рис. 2.5.

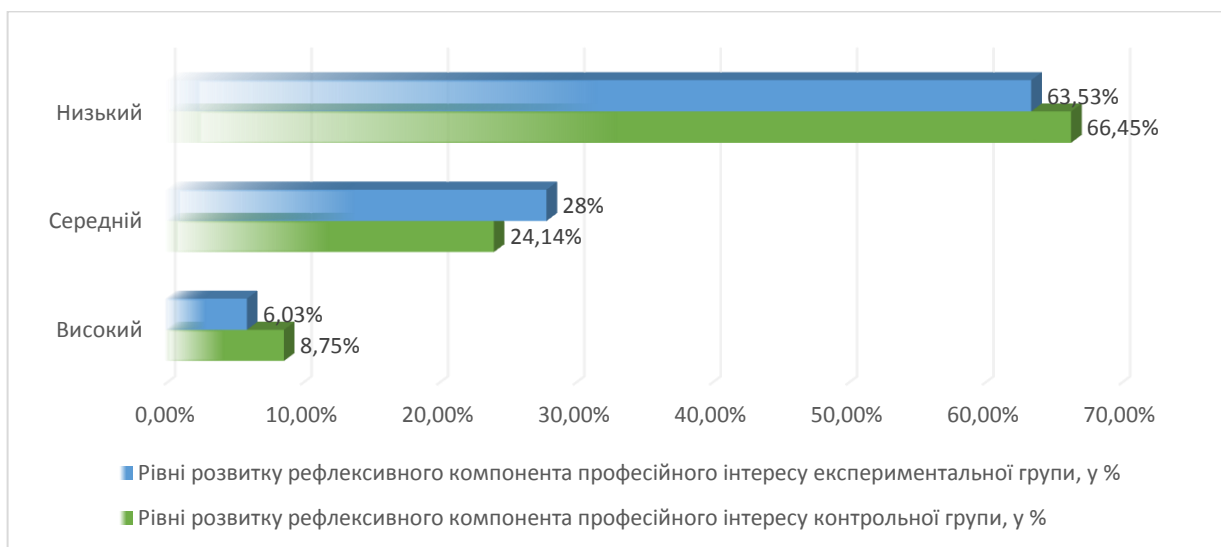

Рис. 2.5. Рівні розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп (%)

У контрольній групі високий рівень розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва мають 8,75% студентів, середній рівень – 24,14%, низький рівень – 66,45% студентів.

В експериментальній групі високий рівень розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва мають 6,03% студентів, середній рівень – 28% студентів, низький рівень – 63,53% студентів.

Рівні розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного

мистецтва у % відтворена в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Рівні професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва, у %

Рівень	<i>Рівні розвитку професійного інтересу контрольної групи, у %</i>	<i>Рівні розвитку професійного інтересу експериментальної групи, у %</i>
Високий	7,51%	7,3%
Середній	30,22%	26,65%
Низький	61,63%	65,41%

Рівні професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва у % відображена на рис. 2.6.

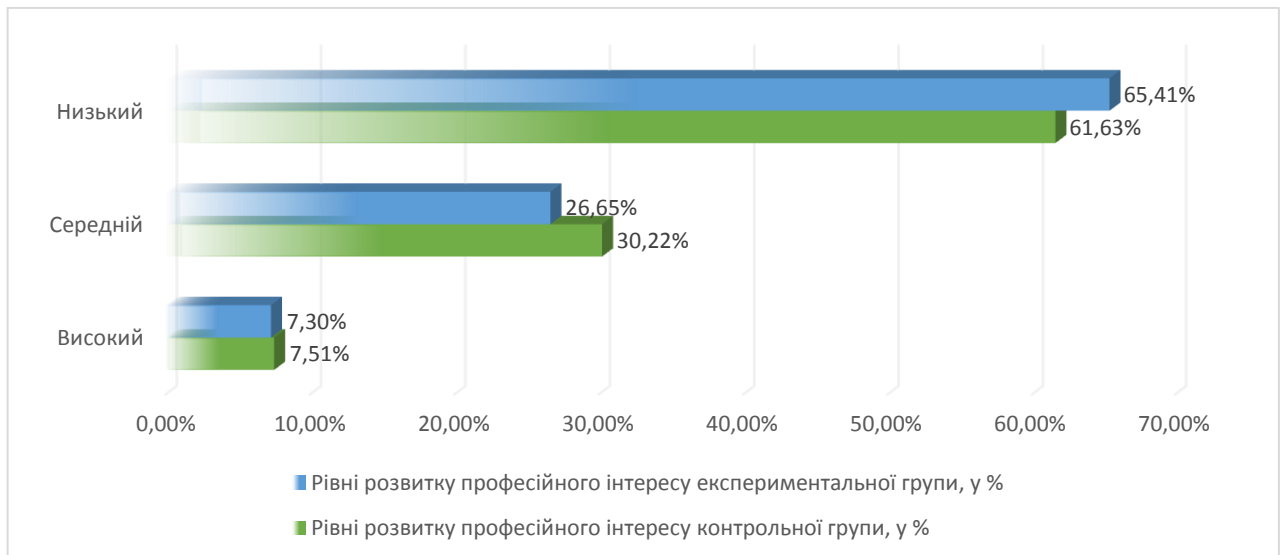

Рис. 2.6. Рівні професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва (%)

Аналіз отриманих відомостей дозволяє зробити певні висновки. Зокрема, ми переконалися, що в загальному мають середній рівень розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва. Таким чином, результати констатувального дослідження показали, що майже однакова кількість студентів мають низький та високий рівні розвитку професійного інтересу і 26,65 % – середній. Тому необхідною виступає цілеспрямована робота у підготовці студентів з підвищення рівня розвитку професійного

інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору.

2.2. Реалізація методики розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів засобами поліського фольклору

Розвиток професійного інтересу в майбутніх вчителів є дуже важливим завданням для підготовки фахівців у сфері освіти. Є багато цікавих методів та прийомів, які можуть допомогти в цьому процесі. Наприклад практичні заняття. Організація практичних занять у закладах загальної середньої освіти дозволяє студентам отримати практичний досвід у роботі з учнями. Стажування у вчителів-практиків надає можливість побачити роботу вчителя зсередини. Також цікавим методом є рольові ігри. Цьому методу притаманно використання ситуацій, які можуть виникнути у практиці вчителя, це допомагає студентам зрозуміти та вирішити реальні завдання. В свою чергу рольові ігри дозволяють використовувати та розвивати педагогічні навички.

У процесі дослідження ми вивчали розвиток професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва. За результатами анкетування встановлено, що педагоги виявили недостатній рівень розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Результати виявлених досліджень свідчать про недостатній рівень розвитку кожного структурного елемента у формуванні професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору. Загальний рівень розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва визначається середнім арифметичним рівнів сформованості кожного показника.

Розвиток професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва є важливою темою в теорії та практиці сучасної освіти, що, з одного боку, сприяє розвитку особистості педагога, а з іншого – підвищення якості вчителя. Виявлення та розкриття професійного інтересу в майбутніх вчителів

музичного мистецтва дозволить їм самореалізуватися, побудувати майбутні успішні кар'єрні траєкторії та перспективи, набути професійних навичок високого рівня. У контексті нашого дослідження ми розуміємо розвиток професійного інтересу як основні якості для професійних представників вчителів та освітніх еліт.

Розкриваючи особливості розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва, зазначимо, що професіонал виступає кожен учитель, зумовлений специфікою його педагогічної професійної діяльності.

Реалізація професійного інтересу у сфері освіти також має свої особливості. Важливою функцією є також персоніфікація функціонально-рольових відносин, за якої професіонал виступає безумовним емоційним центром послідовників. Виокремлення окремих керівних функцій у педагогічній діяльності вчителя має великі обмеження. Таким чином, учитель як формальний лідер і його послідовники (учні) відрізняються не тільки офіційним статусом у класі. Відмінності в їхніх позиціях пов'язані переважно з великою різницею у віці, життєвому досвіді та твердістю власних переконань і ціннісних орієнтацій.

На основі теоретичного аналізу, нами буде обґрунтовано педагогічні умови розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору:

– спрямування мотиваційно-ціннісної сфери педагога на професійний інтерес в процесі роботи з метою збереження ним стійкого інтересу до розкриття професійного потенціалу, мотивації на досягнення успіху в педагогічній діяльності;

– здобуття педагогом сукупності інтегрованих знань про фольклор в педагогічній діяльності для їх якісного засвоєння;

– забезпечення розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору.

Нами розроблена організаційно-педагогічна модель «Розвиток професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами

поліського фольклору».

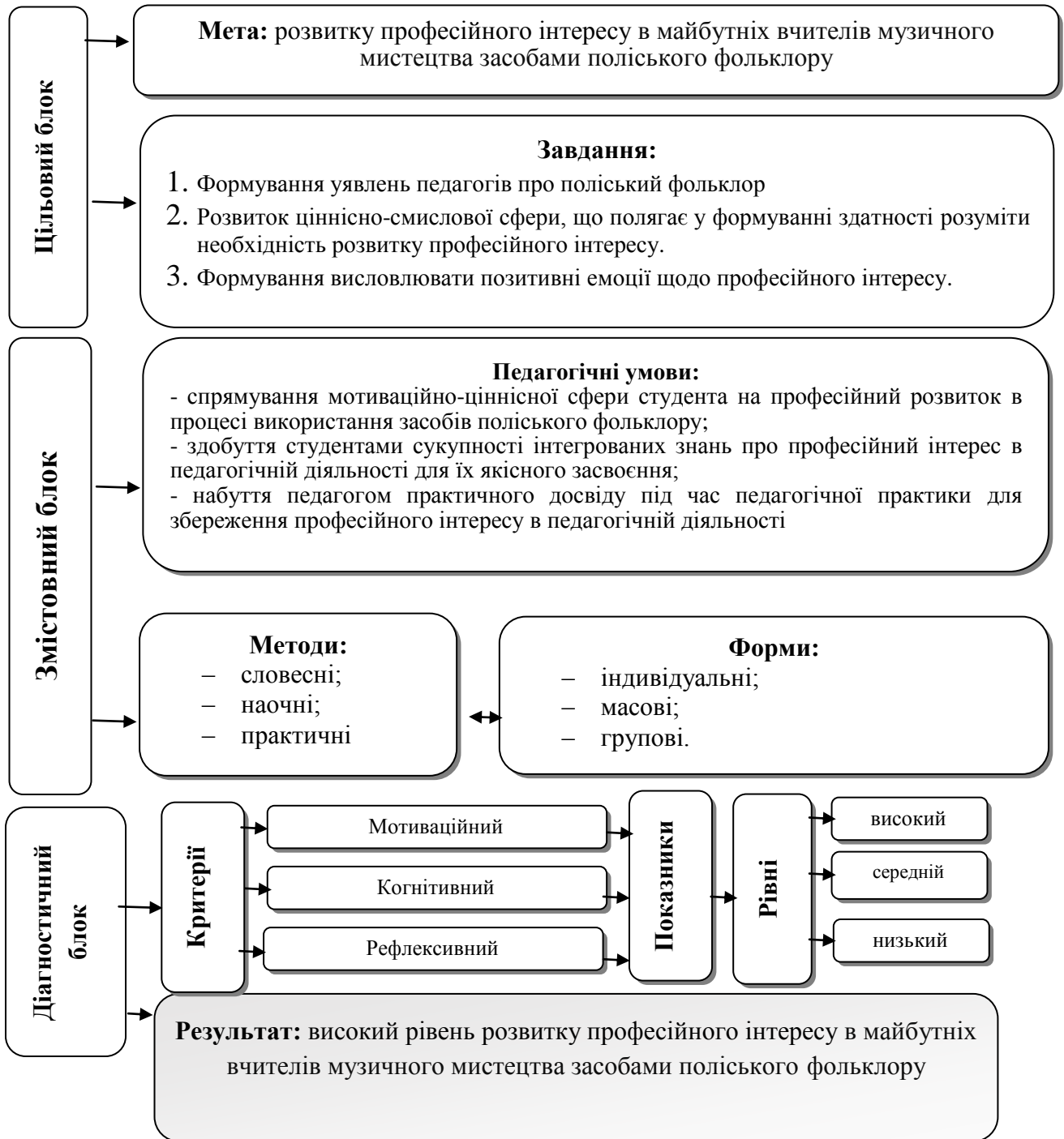

Рис. 2.7. Модель формувального етапу експерименту

Педагогічні дослідження один з найулюбленіших методів майбутніх вчителів. Використовуючи цей метод можна запропонувати студентам досліджувати конкретні педагогічні проблеми та розробляти власні підходи до їх вирішення. Творчі завдання, це той прийом, який дозволяє надати студентам можливості розробити власні педагогічні матеріали, уроки, методичні

посібники тощо. Взаємодія з практиками. Це завжди можливість спілкуватися з вчителями, які вже працюють багато років, дізнатися про їхній досвід та отримати корисні поради. Спільні проектні роботи та командна робота. Використання групових проектів дозволяє створити сприятливе середовище для обміну досвідом та взаємо-підтримку.

Педагогічні конференції та семінари. Участь у конференціях дозволяє студентам висловити свої ідеї, думки, побажання, дізнатися про досвід інших та збагатити свої знання. Використання сучасних технологій у теперішній час є не від'ємною частиною роботи вчителів. Впровадження цифрових інструментів та онлайн-ресурсів може зробити навчання більш цікавим та актуальним. Також Важливим є забезпечити підтримку та позитивний відгук від викладачів та практикуючих вчителів, що може стимулювати інтерес та самореалізацію. Самовдосконалення та професійний розвиток. Це те, що Сприяє майбутньому викладачу в плануванні свого освітнього та професійного шляху, пошук додаткових можливостей навчання та розвитку. Важливо відзначити, що поєднання різних методів може допомогти залучити майбутніх вчителів до професійної діяльності та підготовки до роботи в сфері освіти яка їх цікавить.

Вивчення поліського фольклору може допомогти майбутнім вчителям мистецтва розширити свій репертуар творчих матеріалів. Вони можуть ознайомитися з новими піснями, мелодіями, танцями, ритмами та інструментами, які можна використовувати у своїй власній педагогічній практиці. Також його вивчення може сприяти розвитку етнокультурної освіти майбутніх вчителів мистецтва. Вони можуть дізнатися про традиції, звичаї, обряди та історичні аспекти поліського регіону, що допоможе їм краще розуміти культурну спадщину та створювати уроки, які передають ці цінності своїм учням.

Поліський фольклор надає майбутнім вчителям мистецтва великий творчий потенціал. Вони можуть використовувати елементи поліського фольклору для створення нових хореографічних композицій, аранжування музики, розробки театралізованих постановок та інших творчих проектів.

Під час проведення формувального етапу експерименту, студенти повинні:

- зосередити увагу на історії розвитку українського фольклору та мистецтва, класифікації жанрів усної народної творчості та їх конкретних ситуацій у контексті обрядів та обрядів тощо;

- бачити ці проблеми крізь призму наукових теорій В. Вернадського, Л. Гумільова, К. Леві-Строса, О. Клізовського, О. Потебні, П. Сорокіна, С. Соммера, Дж.Фрезера, К. Юнга;

- розкажіть необхідну кількість народних пісень, загадок, прислів'їв.

Уміти:

- переказувати прозовий фольклор;
- співати народні пісні;
- грати в народні ігри («Подояночка», «Кривий танець», «А ми просо сіяли»);

- народні обряди, що відтворюють сімейні та календарні цикли на сцені та в побуті;

- здійснювати публічно-інформаційну діяльність у сфері захисту народної пам'яті краю;

- виготовляти атрибутику до календарних свят українців.

Проведення практичного *заняття з купальським обрядом* може бути цікавою та захоплюючою ідеєю для вивчення традицій та обрядів різних культур.

Дослідження купальської обрядовості важливе не тільки з науково-пізнавальної точки зору. Його значення, ідеологічна актуальність полягає також у визначенні питомої ваги, ідейно-виховного та естетичного потенціалу купальського святкування в системі сучасної радянської обрядовості, оскільки етнічні традиції підвищують зрілість свідомості, збагачують духовний світ людини [36].

Святкування Івана Купала є особливим на Поліссі. Свято Купала одне з давніх, дохристиянських свят східних слов'ян, традиційне старослов'янське

свято, що після запровадження християнства відзначали вночі перед Івановим днем 24 червня. Зараз його знову прив'язують і до сонцевороту.

Однією із найдавніших писемних згадок про свято Івана Купала є у записах Галицько-Волинському Літописі, від 1262р. [39].

Багато обрядів свята Івана Купала тісно пов'язані з водою. Тому не дивно, що для святкування обирають місця біля річок, озер та інших водойм. Святковими вечорами на берегах місцевих водойм збирається велика кількість людей, які грають до ранку.

Перший і обов'язковий ритуал – купання в річці або озері. Люди злітаються до водойм, адже вважається, що в цей день з води вийде вся нечисть, щоб можна було безпечно купатися. Крім того, на Івана Купала вода також набувала магічної сили. Вважається, що стрибки у воду цього дня можуть вилікувати хвороби. Також важливим обрядом, який проводять майже в усіх регіонах Полісся це плетіння та пускання на воду вінків. Цей обряд обов'язково супроводжувала пісня.

У народному календарі свято Івана Купала це день значної активності не лише світлих та добрих сил, але й ворожих. Поліщуки вірили, що в переломні дні сонячного циклу нечиста сила стає найбільш небезпечною. Вогонь – це сила, яка здатна знищити злі чари.

Розведення багаття. Оскільки урочисте дійство починається ввечері 6 липня і триває всю ніч, розпалюють велике багаття, яке досі вважається одним із найважливіших символів цього липневого свята. У куцах розпалюють багаття, а потім у вогонь додають гілки та різне сміття, зібране групою спеціально для цього обряду.

Розвести багаття, зазвичай доручають найстаршим мешканцям громади. Багаття горіло від сутінків до раннього ранку. У давнину люди вірили, що багаття має цілющу силу, тому водили навколо нього танок. Вони також стрибають через нього, щоб очиститися.

Існував прямий зв'язок між очищувальною силою багаття і станом здоров'я нечистої сили, на Березнівщині Рівненської області співають пісні з

таким змістом: «В нашої відьми живіт болить. Нехай болить і боліти стане, та нехай не перестане» [39].

Пізніше золу з купальських печей використовували на грядках для отримання кращих урожаїв. Худобу часто виганяють на попіл. Вважається, що якщо корова пройде там, де нещодавно горіло купальське багаття, то вона дасть більше молока. Мішки з вугіллям, після горіння багаття, зберігалися в будинках, щоб запобігти потраплянню нечистих сил.

Також для студентів було завдання заспівати на проїнтонувати пісні на тематику Івана Купала. Нижче наводимо текст пісні у виконанні студентів на Івана купала:

*«Ой на Івана, та й на Купала
Там дівчинонька квіти збирала.
Квіти збирала, в пучечки клала,
До річки несла, в воду пускала.
Ой світи, сонце, світи та й не грій,
Щоб мій віночок та й не згорів.
Щоб мій віночок живим зостався,
Щоб миленькому в руки дістався.
Ой на Івана, та й на Купала
Там дівчинонька квіти збирала.
Квіти збирала, до річеньки йшла
Ой на Івана, та й на Купала».*

Після святкування Івана Купала наступним завданням для учнів було продемонструвати обряд «Водіння куста». Цей обряд проводять лише у деяких регіонах Полісся, а виконується він на перший день свята «Трійці», що відзначається на п'ятдесятій день після Пасхи. Основні обряди свята пов'язані з дохристиянськими віруваннями, з ушануванням культу рослинності й культу предків [39].

Обряд «Водіння Куста» – це цікавий і колоритний приклад обрядового святкування, пов'язаного з українською народною культурою. Він відображає

багатий обрядовий спадок та міфологічні вірування, пов'язані з родючістю і плодючістю природи.

Однією з ключових постатей у цьому обряді є дівчина-Куст, яка символізує родючість і плодючість природи. Дівчина прикрашається зеленими рослинами та вбирається в традиційний одяг. У лісі дівчину – «Куст» прикрашають зеленими рослинами таким чином, щоб вона нагадувала справжній кущ. Обов'язковим головним убором є вінок із кленового листа, пишну спідницю створювали затискаючи за червоний пояс листа лепехи, а гілками з листям берези, липи оздоблюють сорочку.

Обряд включає ритуальні обходи дворів і взаємодію з іншими гуртами.

Головна ідея цього обряду - благословення господарів на родючий рік та збагачення природи. Учасники обряду виражають свої побажання господарям, подібні до колядок і щедрівок, ось приклад у селах Березнівського району Рівненської області співають пісні з таким змістом: «Шоб ваші коні водились і овечки плодились!», «Водимо Куста, щоб була сочевинька густа!», «Водимо куста шоб ішов дощ і все було зелене!». Своїми співами намагаються викликати дощ та зростання зелені. Завершується обряд «Водіння Куста» за селом на полі, де обрядова зелень дівчини – «Куста» розбирається, розривається на частини та, як символ родючості, викидається «на врожай». Окремі гілочки з «Куста» приносять додому й розкидають по городу. Свято продовжується в хаті, куди зноситься зібране обдарування.

Цей обряд не лише відзначає традиції та вірування українського народу, але й втілює силу спільноти та традиційних цінностей. Важливою частиною обряду є співпраця між дівчатами та хлопцями, що підсилює ідею спільності та об'єднання у гурти.

Цей опис свідчить про багатство і глибину української культури та її зв'язок із природою та природними циклами. Такі обряди є важливим елементом національної спадщини та джерелом поновлення культурних традицій [39].

Також цікавим завдання є підготувати пісні (а саме: вивчити текст, ноти, спробувати опрацювати одне з одним вивчення пісні) до свята Петра і Павла 12 липня. Саме тоді дівчата та жінки співали петрівки, сповнені особливого ліризму. Оспівують літо, що минає, час цвітіння і дозрівання хліба. Однією з тем є кохання: знайомство дівчини та хлопця, одруження, очікування заручин і весілля, прощання з самотністю, душевні переживання перед шлюбом тощо. Часто теми й образи петрівок перегукуються з весільними піснями. Зустрічаються також гумористичні та сатиричні тексти, які висміюють лінь, слабкість і гордість. Популярні в петрівчаних піснях образи дощу, небесних світил, річки, поля, вогню, золотої ниви, а також образи-символи прадавніх тотемів: дерев (верби, явора, дуба, берези), птахів (зозулі й перепілки) і рослин (рути, барвінку, льону, цар-зілля). Ось для прикладу петрівка, яка побутує на західному Поліссі:

*«Петровочка - мала ночка,
Не виспалася й удовочка,
Ой що робила, що діяла,
шовком сорочку вишивала.
Сукала нитки воловеє,
путала конє воронії.
Що б через плоти не скакали,
рутої м'яти не топталі.
Рутая м'ята - то жіноча,
Червона ружа - то дівоча».*

Також, для студентів було завдання розробити програму фольклорного фестивалю з елементами Рівненського фольклору. Нижче наводимо розроблену програму студентами:

Створення програми фольклорного фестивалю на Поліссі може бути захоплюючою та культурно важливою ініціативою. Ось приклад програми для такого фестивалю:

Фольклорний фестиваль «Традиції Рівненського Полісся»

День 1: Відкриття фестивалю

10:00 - 11:00: Реєстрація та розподіл облаштування учасникам фестивалю.

11:30 - 12:00: Урочисте відкриття фестивалю. Привітання гостей.

12:00 - 13:30: Фольклорні ансамблі та хори з різних регіонів Полісся виступають на головній сцені.

14:00 - 16:00: Майстер-класи з виготовлення традиційних ремесел та страв Полісся.

16:30 - 18:00: Виступи аматорських гуртків та індивідуальних виконавців.

День 2: Традиційні забави та гри

10:00 - 11:30: Фольклорні ігри та забави для дітей та дорослих.

12:00 - 13:30: Відкрита лекція про традиції та історію Полісся.

14:00 - 15:30: Конкурс на кращий національний костюм.

16:00 - 17:30: Фольклорні групи виконують народні танці та музику.

18:00 - 19:30: Тематична дискотека під національну музику.

День 3: Гастрономічний день

10:00 - 11:30: Виступи кулінарних майстрів та дегустація страв Полісся.

12:00 - 13:30: Конкурс на кращий національний стіл.

14:00 - 16:00: Кулінарні майстер-класи, де учасники можуть навчитися готувати традиційні страви.

16:30 - 18:00: Виступи музикантів та ансамблів, які грають народну музику.

18:30 - 20:00: Закриття фестивалю та нагородження переможців конкурсів.

Із студентами були проведені наступні народні ігри:

Гра «Кіт і мишка»

Це українська рухлива гра, добре відома в селах рівненського Полісся. В цю гру в основному грають лише малі діти та підлітки.

Правила гри «Кіт і мишка»: Діти беруться за руки й стають у коло («танок»), а двоє: «кіт» (хлопець) і «миша» (дівчина) - усередині. Коли «танок»

піднімає руки вгору, «миша» тікає від «кота». А коли «кіт» намагається проскочити за «мишею» - руки опускають.

При цьому співається пісенька:

А до нори, миша, до нори.

А до золотої комори.

Мишка у нірку,

А котик за ніжку.

- Ходи сюди -

А що ж то за мишка -

Не втече:

А що ж то за котик,

Не дожене.

Мишка у нірку,

А котик за ніжку;

- Ходи сюди, ходи сюди.

Якщо «котові» вдається спіймати «мишку», - міняються ролями.

Гра «Вербова дощечка»

Весняна гра, яку іноді називають «Жук» або «Жучок».

Правила гри: Дівчата стали в два ряди одна проти одної, взявшись за руки. Так утворюється «планка», по якій дівчина ходить.

«Вербова дощечка, вербова дощечка,

Ходить по ній Настечка,

На всі боки леліє,

Звідки милий над'їде»

У давнину «дощечка» була символом мосту, по якому дівчина переходить з дівочого життя до заміжнього.

Отже, поліський фольклор багатий та різноманітний, і включає в себе різні аспекти народної культури, такі як мова, музика, танці, народні звичаї, ремесла та релігійні вірування. Кожне село чи регіон в Поліссі може мати свої власні унікальні традиції, що робить цей регіон культурно багатим та

різноманітним. Значну роль у розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів музичного мистецтва відіграють засоби поліського фольклору та його основні обряди. Тому важливо використовувати ці засоби та традицій Полісся в процесі розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів музичного мистецтва (календарно-обрядові пісні, заходи з використанням фольклорної тематики Полісся, народні ігри фольклорні фестивалі).

2.3. Аналіз результатів формувального експерименту

Для виявлення вихідного рівня розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва на початковому етапі контрольного експерименту було застосовано методики, використані під час проведення констатувального зрізу й описані в підрозділі 2.1.

Метою заключного етапу експерименту була перевірка рівнів розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва після упровадження експериментальної методики.

У відповідності до окресленої мети нами визначено такі завдання дослідження:

1) виконати повторне вимірювання рівнів розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва експериментальної та контрольної груп.

2) проаналізувати динаміку змін рівнів розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва за визначеними критеріями та відповідними їм показниками;

3) підтвердити або простувати сформульовану гіпотезу.

Проаналізуємо результати контрольного етапу педагогічного експерименту. Рівні розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору контрольної та експериментальної груп у % у табл. 2.11.

Таблиця.2.11

Рівні розвитку мотиваційного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та

експериментальної груп у %

Рівень	<i>Рівні розвитку мотиваційного компонента професійного інтересу контрольної групи, у %</i>	<i>Рівні розвитку мотиваційного компонента професійного інтересу експериментальної групи, у %</i>
Високий	11,31%	28,53%
Середній	35,7%	51,03%
Низький	52,34%	18%

Рівні розвитку мотиваційного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва у контрольної та експериментальної груп у % представлена на рис. 2.8.

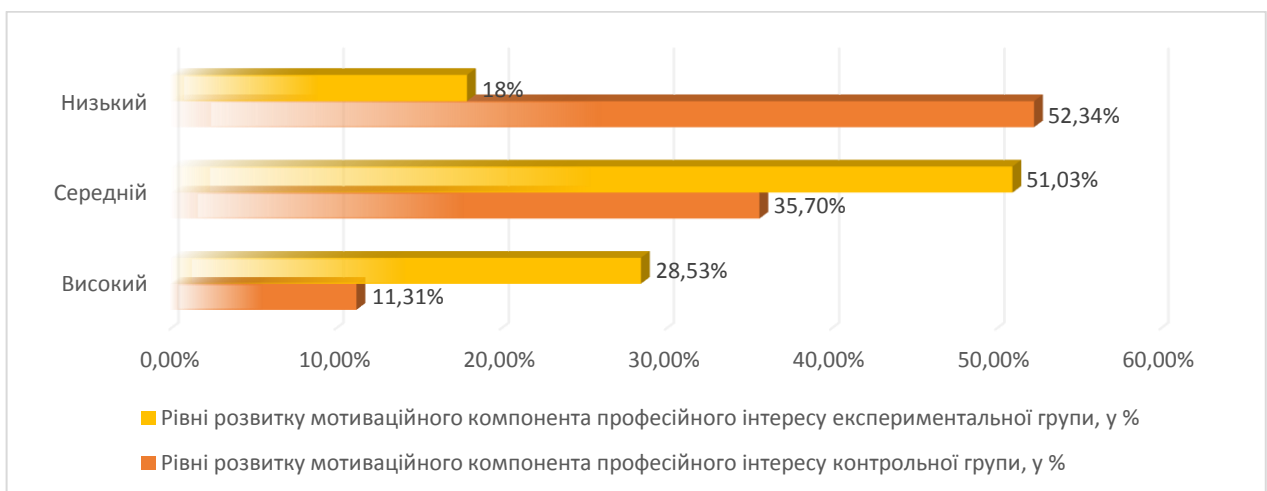

Рис. 2.8. Рівні розвитку мотиваційного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп, (%)

На контрольному етапі педагогічного експерименту, відповідно, в контрольній групі 11,31% студентів мають високий рівень розвитку мотиваційного компонента професійного інтересу, 35,7% студентів – середній рівень, 52,34% студентів – низький рівень розвитку мотиваційного компонента професійного інтересу.

На контрольному етапі педагогічного експерименту, відповідно, 28,53% студентів експериментальної групи мають високий рівень розвитку мотиваційного компонента професійного інтересу, 51,03% студентів – середній рівень, 18% студентів – низький рівень розвитку мотиваційного компонента професійного інтересу.

Рівні розвитку когнітивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп у % відтворена в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12.

Рівні розвитку когнітивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп, у %

Рівень	<i>Рівні розвитку когнітивного компонента професійного інтересу контрольної групи, у %</i>	<i>Рівні розвитку когнітивного компонента професійного інтересу експериментальної групи, у %</i>
Високий	14,0%	23,53%
Середній	38,24%	53,53%
Низький	47,21%	22,3%

Рівні розвитку когнітивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп у % відтворена на рис. 2.9.

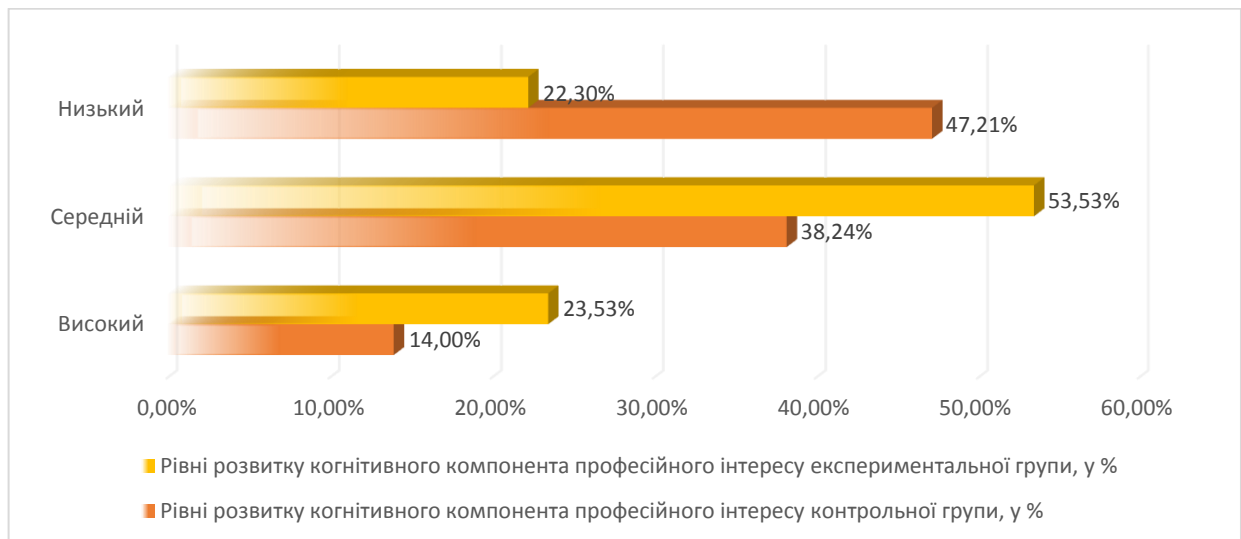

Рис. 2.9. Рівні розвитку когнітивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп (%).

На контрольному етапі експерименту високий рівень розвитку когнітивного компонента професійного інтересу мають 14,0% студентів контрольної групи, 38,24% студентів – середній рівень, 47,21% студентів – низький рівень розвитку когнітивного компонента професійного інтересу.

На контрольному етапі експерименту, відповідно, 23,53% студентів експериментальної групи мають високий рівень розвитку когнітивного компонента професійного інтересу, 53,53% студентів – середній рівень, 22,3% студентів – низький рівень розвитку когнітивного компонента професійного інтересу.

Розглянемо рівні розвитку процесуального компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп у %, відтворену в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13.

Рівні розвитку процесуального компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп, у %

Рівень	<i>Рівні розвитку процесуального компонента професійного інтересу контрольної групи, у %</i>	<i>Рівні розвитку процесуального компонента професійного інтересу експериментальної групи, у %</i>
Високий	12,60%	23%
Середній	39,52%	61,03%
Низький	47,21%	13,53%

Рівні розвитку процесуального компонента професійного інтересу в

майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп в % відображена на рис. 2.10.

Рис. 2.10. Рівні розвитку процесуального компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп, (%)

На контрольному етапі педагогічного експерименту, відповідно, в контрольній групі 12,60% студентів мають високий рівень розвитку процесуального компонента професійного інтересу, 39,52% студентів – середній рівень, 47,21% студентів – низький рівень розвитку процесуального компонента професійного інтересу.

На контрольному етапі експерименту, відповідно, 23% студентів експериментальної групи мають високий рівень розвитку процесуального компонента професійного інтересу, 61,03% студентів – середній рівень, 13,53% студентів – низький рівень розвитку процесуального компонента професійного інтересу.

Розглянемо рівні розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп у %, відтворену в таблиці 2.14.

Таблиця 2.14.

Рівні розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп, (%)

експериментальної груп, у %

Рівень	<i>Рівні розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу контрольної групи, у %</i>	<i>Рівні розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу експериментальної групи, у %</i>
Високий	14,0%	26,03%
Середній	32,03%	58,53%
Низький	53,63%	13%

Рівні розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп у % відображена на рис. 2.11.

Рис. 2.11. Рівні розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп (%)

На контрольному етапі педагогічного експерименту, відповідно, в контрольній групі 14,0% студентів мають високий рівень розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу, 32,05% педагогів – середній рівень, 53,63% студентів – низький рівень розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу.

На контрольному етапі педагогічного експерименту, відповідно, 26,03% студентів експериментальної групи мали високий рівень розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу, 58,53% студентів – середній рівень, 13% студентів – низький рівень розвитку рефлексивного компонента професійного інтересу.

Рівні розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва в % відтворена в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Рівні розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва, у %

Рівень	<i>Рівні розвитку професійного інтересу контрольної групи, у %</i>		<i>Рівні розвитку професійного інтересу експериментальної групи, у %</i>	
	<i>Констатувальний етап</i>	<i>Контрольний етап</i>	<i>Констатувальний етап</i>	<i>Контрольний етап</i>
Високий	7,50%	13,02%	7,3%	25,72%
Середній	30,22%	36,32%	26,65%	56,03%
Низький	61,63%	50,10%	65,41%	17,60%

Рівні розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва у % відображена на рис. 2.12.

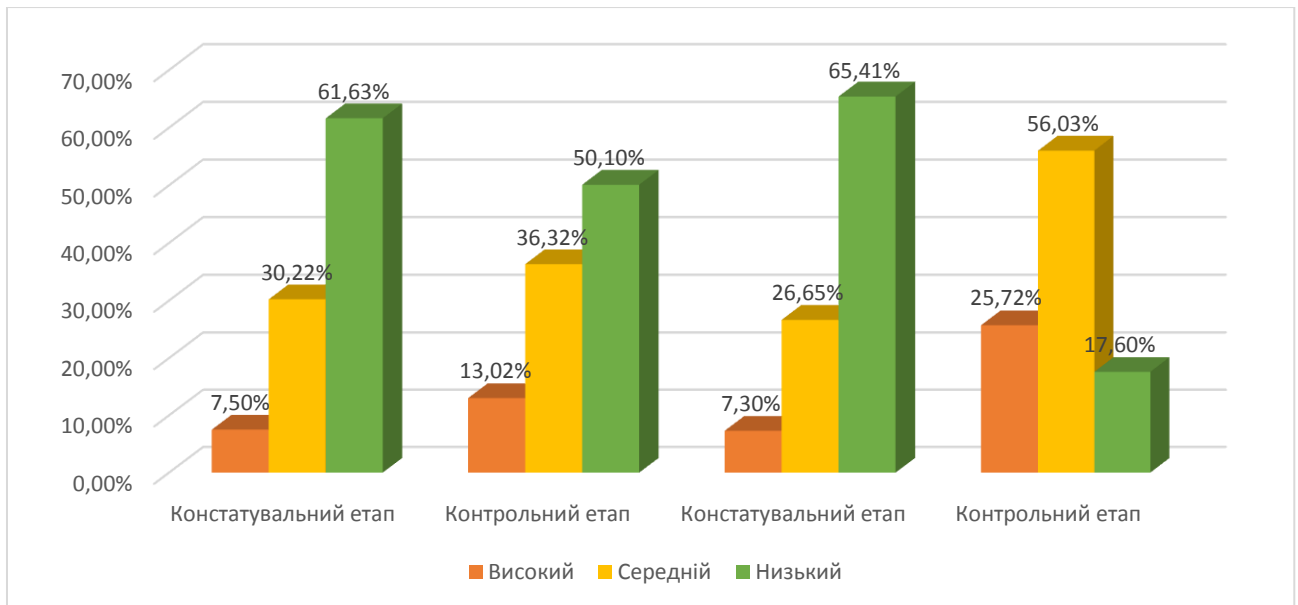

Рис. 2.12. Рівні розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва (%)

На контрольному етапі педагогічного експерименту, відповідно, в контрольній групі 13,02% студентів мають високий рівень розвитку професійного інтересу, 36,32% студентів – середній рівень, 50,10% студентів – низький рівень розвитку професійного інтересу.

На контрольному етапі педагогічного експерименту, відповідно, в експериментальній групі 25,72% студентів мають високий рівень розвитку професійного інтересу, 56,03% студентів – середній рівень, 17,60% респондентів – низький рівень розвитку професійного інтересу.

Отже, за період проведення експерименту збільшилась кількість студентів із високим рівнем розвитку професійного інтересу в контрольній групі на 5,21%, в експериментальній – на 18,22%.

Збільшилась кількість студентів із середнім рівнем розвитку професійного інтересу в контрольній групі – на 6,0%, в експериментальній групі – на 29,16%.

При цьому зменшилась кількість студентів із низьким рівнем розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва в контрольній групі на 11,31%, в експериментальній групі – на 47,3%.

Результати статистичної обробки показників педагогічного експерименту підтверджують ефективність запропонованої системи роботи щодо розвитку

професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору. Аналіз результатів свідчить про те, що на кінець педагогічного експерименту в студентів експериментальної групи спостерігається значне підвищення рівнів розвитку професійного інтересу при зменшенні кількості студентів із низьким рівнем розвитку професійного інтересу, у той час як показники студентів у контрольній групі змінилися несуттєво.

Таким чином, результати статистичної обробки показників педагогічного експерименту підтверджують ефективність запропонованої системи роботи щодо розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору та підтверджують дієвість висунутої гіпотези.

Висновки до другого розділу

Отже, провівши експериментальне дослідження щодо розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів засобами поліського фольклору, можна зробити наступні висновки:

Нами був проведено експериментальне дослідження щодо розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору. Експериментальне дослідження проводились на базі *Рівненського державного гуманітарного університету* та складалася з трьох етапів. У дослідженні взяло 16 студентів. До експериментальної групи (ЕГ) ми віднесли 8 студентів та до контрольної групи (КГ) 8 студентів.

На констатувальному етапі дослідження ми переконалися, що в загальному мають середній рівень розвитку професійного інтересу в майбутніх

вчителів музичного мистецтва. Таким чином, результати констатувального дослідження показали, що майже однакова кількість студентів мають низький та високий рівні розвитку професійного інтересу і 26,65 % – середній. Тому необхідною виступає цілеспрямована робота у підготовці студентів з підвищення рівня розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору.

На формувальному етапі дослідження, ми бачимо, що поліський фольклор багатий та різноманітний, і включає в себе різні аспекти народної культури, такі як мова, музика, танці, народні звичаї, ремесла та релігійні вірування. Кожне село чи регіон в Поліссі може мати свої власні унікальні традиції та вираження фольклору, що робить цей регіон культурно багатим та різноманітним. Значну роль у розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів музичного мистецтва важливу роль відіграють засоби поліського фольклору та його основні обряди. Тому важливо використовувати засоби поліського фольклору та традицій Полісся в процесі розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів музичного мистецтва (календарно-обрядові пісні, заходи з використанням фольклорної тематики Полісся, народні ігри фольклорні фестивалі).

На контрольному етапі дослідження ми здійснили перевірку рівнів розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва після проведення формувального етапу дослідження. Результати статистичної обробки показників педагогічного експерименту підтверджують ефективність запропонованої системи роботи щодо розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору. Аналіз результатів свідчить про те, що на кінець педагогічного експерименту в студентів експериментальної групи спостерігається значне підвищення рівнів розвитку професійного інтересу при зменшенні кількості студентів із низьким рівнем розвитку професійного інтересу, у той час як показники студентів у контрольній групі змінилися несуттєво.

ВИСНОВКИ

Отже, проаналізувавши активізацію професійного інтересу майбутніх вчителів засобами поліського фольклору, можна зробити наступні висновки:

Професійний інтерес – це позитивне емоційне ставлення до професії вибірково особистісна спрямованість психічних процесів на об'єкти і явища навколишнього світу (за Г. І. Щукіною), що мають для особистості професійне значення, спонукають до оволодіння професією. Це динамічна категорія, яка проходить у своєму розвитку стадії «споживача, діяча, професіонала» (Яо Пейчень, С. Крягжде). Інтерес є найважливішим побудником будь-якої діяльності, що впливає на ефективність її реалізації. Становлення професійного інтересу розпочинається на студентській лаві у навчально-виховному середовищі закладу вищої освіти. Професійний інтерес – важливий мотив фахового становлення професіонала. Щодо структури, то професійний інтерес є складним комплексом «психічних властивостей і станів, який охоплює пізнавальну, емоційну і вольову активність, спрямовану на обрану професійну діяльність».

Поліський фольклор України представляє собою важливу частину вітчизняної культурної спадщини, яка вражає своєю різноманітністю та самобутністю. Ці особливості роблять його популярним об'єктом дослідження, збереження В. Гордєєвої, В. Ковальчука, А. Пастушенко, Ю. Рибак тощо. Багатогранність поліського фольклору проявляється у різноманітних мистецьких жанрах, зокрема, музичних, музично-поетичних. До унікальних обрядових віднесемо риндзівки, кустові, царинні та ін. Музика та пісні поліського фольклору славляться своєю образною багатогранністю, мелодійністю, виразністю. Локальними особливостями фольклору Рівненського Полісся, є глісандування, використання мелодичної орнаментики, довге протягання недоспіваних слів в кінці фраз, строф, акцентовані ритми, специфічними вигуками, використання грудного тембру з раптовими переключенням голосу у головний регістр (В. Ковальчук. І. Клименко. Н.

Супрун-Яремко та ін.). Поліські обряди і звичаї, що побутують донині допомагають підтримувати зв'язок із минулим, житись у XXI століття тисячолітніми традиціями. Припускаємо: зазначені мистецькі особливості можуть стати джерелом професійного інтересу майбутніх вчителів мистецтва та музикантів-педагогів.

Використання поліського фольклору у сучасній освіті може бути важливим інструментом для збереження та популяризації культурної спадщини, а також для залучення молоді до вивчення традицій та мистецтва свого регіону. Кількість, амплуа, наповненість таких колективів може варіюватися в залежності від регіону та інтересів громади, проте їх освітнє значення є неоціненним. Фольклорні колективи та гуртки грають важливу роль у збереженні та популяризації поліського фольклору. Вважаємо, що такий шлях прилучення до фольклору сприятиме розвитку музично-педагогічного інтересу майбутнього вчителя мистецтв.

Нами був проведене експериментальне дослідження щодо розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору. Експериментальне дослідження проводились на базі *Рівненського державного гуманітарного університету* та складалася з трьох етапів. У дослідженні взяло 16 студентів. До експериментальної групи (ЕГ) ми віднесли 8 студентів та до контрольної групи (КГ) 8 студентів.

На констатувальному етапі дослідження ми переконалися, що в загальному мають середній рівень розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва. Таким чином, результати констатувального дослідження показали, що майже однакова кількість студентів мають низький та високий рівні розвитку професійного інтересу і 26,65 % – середній. Тому необхідною виступає цілеспрямована робота у підготовці студентів з підвищення рівня розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору.

На формуальному етапі дослідження, ми бачимо, що поліський фольклор багатий та різноманітний, і включає в себе різні аспекти народної культури, такі

як мова, музика, танці, народні звичаї, ремесла та релігійні вірування. Кожне село чи регіон в Поліссі може мати свої власні унікальні традиції та вираження фольклору, що робить цей регіон культурно багатим та різноманітним. Значну роль у розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів музичного мистецтва важливу роль відіграють засоби поліського фольклору та його основні обряди. Тому важливо використовувати засоби поліського фольклору та традицій Полісся в процесі розвитку професійного інтересу майбутніх вчителів музичного мистецтва (календарно-обрядові пісні, заходи з використанням фольклорної тематики Полісся, народні ігри фольклорні фестивалі).

На контрольному етапі дослідження ми здійснили перевірку рівнів розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва після проведення формувального етапу дослідження. На контрольному етапі педагогічного експерименту, відповідно, в контрольній групі 13,02% студентів мають високий рівень розвитку професійного інтересу, 36,32% студентів – середній рівень, 50,10% студентів – низький рівень розвитку професійного інтересу. На контрольному етапі педагогічного експерименту, відповідно, в експериментальній групі 25,72% студентів мають високий рівень розвитку професійного інтересу, 56,03% студентів – середній рівень, 17,60% респондентів – низький рівень розвитку професійного інтересу.

Отже, за період проведення експерименту збільшилась кількість студентів із високим рівнем розвитку професійного інтересу в контрольній групі на 5,21%, в експериментальній – на 18,22%. Збільшилась кількість студентів із середнім рівнем розвитку професійного інтересу в контрольній групі – на 6,0%, в експериментальній групі – на 29,16%. При цьому зменшилась кількість студентів із низьким рівнем розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва в контрольній групі на 11,31%, в експериментальній групі – на 47,3%.

Аналіз результатів свідчить про те, що на кінець педагогічного експерименту в студентів експериментальної групи спостерігається значне

підвищення рівнів розвитку професійного інтересу при зменшенні кількості студентів із низьким рівнем розвитку професійного інтересу, у той час як показники студентів у контрольній групі змінилися несуттєво. Таким чином, результати статистичної обробки показників педагогічного експерименту підтверджують ефективність запропонованої системи роботи щодо розвитку професійного інтересу в майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами поліського фольклору та підтверджують дієвість висунутої гіпотези.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2012. 256 с.
2. Бистрюкова А. Н. Формування готовності до професійного саморозвитку майбутніх учителів початкових класів засобами проєктивної технології: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Ялта, 2009. 12 с.
3. Бібік Н. М. Переваги і ризики запровадження компетентнісного підходу в шкільній освіті. Український педагогічний журнал. 2015. № 1. С. 47–58.
4. Бойко А. М. Модернізація підготовки вчителя: єдність теорії і практик. Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. Сер.: Педагогічні науки. Полтава, 2003. Вип. 5. С. 12–22.
5. Бондар В. І. Дидактика: підручник для студентів вищих пед. навч. закл. Київ. Либідь, 2005. 264 с.
6. Бондаренко Л. А. Формування готовності майбутнього вчителя музики до професійного саморозвитку у процесі інструментально-виконавської підготовки: дис. канд. пед. наук: 13.00.04. К., 2014. 235 с.
7. Борисова А. Б. Організаційно-педагогічні умови функціонування системи методичної роботи у магістратурі «Педагогіка вищої школи». Новий Колегіум. 2014. № 1. С. 54–59.
8. Боришевський М. Й. Духовні цінності як детермінанта розвитку і саморозвитку особистості. Педагогіка і психологія. 2008. № 2. С. 49–57.
9. Вітвіцька С. С. Основи педагогіки вищої школи : метод. посіб. для студ. магістратури. Київ: Центр навч. літ., 2003. 316 с.
10. Гапон Л. Д. «Волиняни» - 15: Навчально-репертуарний збірник. Рівне, 2010. с. 120.
11. Гарасим Я. Фольклористичні студії І. Денисюка. Літературознавчі та фольклористичні праці: у 3 т., 4 кн. Т.3: Фольклористичні дослідження.

- Львів, 2005. С. 3–14.
12. Гельвецій, Клод Адріан. Філософський енциклопедичний словник. Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України: Абрис, 2002. 742 с.
 13. Годовський В. М. Танці Полісся. Рівне, 2002. 114 с.
 14. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Вид. 2-ге, доп., випр. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
 15. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
 16. Гордєєв В. А. Лексика народних танців Рівненського Полісся у контексті народної хореографічної культури України. Часопис *Народознавчі зошити* – 2019. №1 (січень-лютий) двомісячник Нац. акад. наук України. Серія «Мистецтвознавство». Львів. С. 253-258
 17. Гордєєв В. А. Формування регіональних танців українського Полісся та взаємовплив національних культур сусідніх народів. *Вісник Львів. нац. ун-ту. Серія «мистецтвознавство»*. Львів: Нац. ун-т ім. І. Я. Франка, 2012. Вип. 11. С. 244 – 248.
 18. Гордєєв В. А. Формування структурно-образних та символічних особливостей хореографічної лексики українського народного танцю. *Українська культура. Минуле, сучасне, шляхи розвитку. зб. Напрям «Мистецтвознавство»*. Рівне: РДГУ, 2018. Вип. 28. С. 213-222.
 19. Гордєєв В. А. Рівненське Полісся як самобутній і архаїчний культурний регіон України: хореографічна складова мистецької спадщини. *Культура України. Серія «Мистецтвознавство»*. Харків: ХДАК, 2019. С. 135-143.
 20. Горина вишита долею. Рівне: видавець Дятлик М. С. 2011р. с. 158 с.
 21. Грица С. Українська фольклористика ХІХ-початку ХХ століття і музичний фольклор. Нарис. Тернопіль: Астон, 2007. 157с.
 22. Гусак П. М. Підготовка учителя: технологічні аспекти. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1999. 278 с.
 23. Денисюк В.Т. Луцьк фестивальною Новітня історія України. Волинь

- сучасна. Культура. Київ: Освіта, 2006. С. 228–233.
24. Денисюк В.Т. Самобутня культура волинян— перлина творчих сил українського народу. Новітня історія України. Волинь сучасна. Культура. Київ: Освіта, 2006. С. 216–217.
25. Денисюк І. Літературознавчі та фольклористичні праці: у 3 т., 4 кн. Т. 3: Фольклористичні дослідження. Львів, 2005. 404 с.
26. Дзвінка Р. Виховання майбутніх учителів засобами українського музичного фольклору. Рівне, 2008. 254с.
27. Дзвінка Р.І. Засоби народного мистецтва. Рідна школа. 1995 р. № 7-8. С. 75-77.
28. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ. Академвидав, 2004. 352 с.
29. Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся. Випуск 1. Рівне, Волинські обереги, 2001р. 112 с.
30. Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся. Випуск II. Рівне: «Перспектива», 2002р. 120 с.
31. Зязюн І. Педагогічна спрямованість – найголовніша характеристика майстерності А. С. Макаренка. Імідж сучасного педагога. 2008. № 1. 2 (80–81). С. 5-7.
32. Іваницький А. Українська народна музична творчість: Посібник для вищ. Та серед. учб. закладів. Київ. Муз. Україна, 1990. 336 с.
33. Інструментальний ансамбль традиційної народної музики «Хутірські музики» і його роль у вихованні молодих керівників фольклорних колективів. Рівне: видавець О. Зень, 2022. 168 с.
34. Карбашевська О. Світові обрії фольклористичних студій Івана Денисюка. Іван Денисюк «Не попів слів, а серця жар»: збірник наукових праць та матеріалів. Львів, 2018. С. 153–162.
35. Килівник А. М. Формування культури самоорганізації майбутніх учителів початкових класів у процесі професійної підготовки: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Хмельницький, 2015.

20 с.

- 36.Климець Ю. Д. Купальська обрядовість на Україні с. 6 146 с. Київ 1992 р. Видав Наукова думка».
- 37.Коберник О., Коберник Г. Активізація навчально-пізнавальної діяльності школярів. Рідна школа. 1999. №12. с. 55-60.
- 38.Ковальчук В. Календарно-обрядові пісні Рівненщини. Навчальний посібник з фольклору для загальноосвітньої школи. Рівне, 1994. 100 с.
- 39.Ковальчук В. П. Етнокультура Рівненського Полісся. Рівне ПП ДМ, 2009. 376с.
- 40.Коменський Я. А. Велика дидактика. Закони добре організованої школи. Історія зарубіжної педагогіки: хрестоматія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл; М-во освіти і науки України, Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ: Центр учбової літератури, 2006. С. 155–185.
- 41.Крижановська Т. І., Холод К. С. Поліський фольклор як чинник активізації професійного інтересу майбутнього вчителя мистецтва. Мистецька освіта та розвиток творчої особистості: зб. Наук. пр. / Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв. Рівне: Волин. Обереги, 2023. Вип. 10. 200 с.
- 42.Лексика народних танців Рівненського Полісся у контексті народної хореографічної культури України» Володимир Гордєєв, (назва збірника: Народознавчий зошит №1; с. 254-255.
- 43.Малінкіна В. Л. Педагогічні умови формування професійного саморозвитку майбутніх викладачів дизайну. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. 2016. Вип. 239. С. 177–184.
- 44.Мельник В. На Волині відбувся VII Міжнародний фестиваль українського фольклору «Берегиня». Урядовий кур'єр. 2013. 16 жовт. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/na-volini-vidbuvsyavii-mizhnarodnij-festival-ukra/>
- 45.Міжнародний фестиваль «Поліське літо з фольклором». Палац культури

- міста Луцька. URL: http://culture.lutsk.ua/festivals/poliske_lito_z_folklorom
46. Народний фольклорний гурт «Веснянка». URL: <http://libr.rv.ua/ua/virt/242/>
47. Народні обряди з репертуару гурту «Джерело»: навчально-методичний посібник. Рівне: Перспектива, 2003. 124 с.
48. Нісімчук А. С., Падалка О. С., Шпак О. Т. Сучасні педагогічні технології : навч. посіб. Київ. ВЦ «Просвіта», Пошук.-вид. агентство «Книга пам'яті України», 2000. 368 с.
49. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва: домінантні аспекти розвитку. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. С. 31–37.
50. Пилипчук С. «Смакуючи красою і мудрістю»: Іван Денисюк – дослідник поетики фольклору. Іван Денисюк «Не попів слів, а серця жар»: збірник наукових праць та матеріалів. Львів, 2018. С. 132–140.
51. Регіональна програма культури, мистецтва та охорони культурної спадщини в області на 2016–2020 роки / затверджена Рішенням Волинської обласної ради від 10.02.2016 р. №2/28. URL: <http://volynrada.gov.ua/session/2/28-0>
52. Рожнова Л. Черпаємо силу зі всього українського. Березиня: Восьмий міжнародний фестиваль українського фольклору. 9–13 серпня 2018 р. Луцьк, 2018. С. 5–6.
53. Савицька Т. Архетипні образи українського фольклору та «Міф про козацтво» у творах Т. Шевченка: стаття. Полтава. С. 188-190.
54. Смолюк А. І. Аналіз ефективності коректувальної програми формування компонентів професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. Тернопіль, 2017. № 2. С. 96–102.
55. Солдатенко В.М. Формування професійного інтересу в студентів технічних ВНЗ. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. праць. Вип. 30-31 (34-35). Харків: НТУ «ХПІ», 2012. С. 45-50.

56. Станішевський Ю. Український балетний театр. Київ: Музична Україна, 2008. 411 с.
57. Туркевич В. Хореографічне мистецтво України в персоналіях. Київ: б.в., 1999. 224 с.
58. У Луцьку відбувся Міжнародний етнічний фестиваль Лірафест-2019. Волинь Post. 2019. 14 жовт. URL: <http://www.volynpost.com/news/150047-u-lucku-vidbuvsia-mizhnarodnyjetnichnyj-festyval-lira-fest-2019-foto>
59. Українська народна музична творчість: Посібник для вищ. Та серед. Учб. Закладів. Київ. Муз. Україна, 1990. 336 с.
60. Українські народні танці. Режим доступу: <http://spadok.org.ua/folklor/ukrayinski-narodni-tantsi>
61. Чорна С. Фестиваль «Берегиня» - оберіг національної культури і наших душ. Голос України. 2018. 14 серп. URL: <http://www.golos.com.ua/article/306349>
62. Що готує волинянам фестиваль «Берегиня»? Конкурент. 2018. 4 серп. URL: <https://konkurent.ua/publication/29050/sogotuye-volinyanam-festival-bereginya-programa/>
63. Яо Пейчань професійний інтерес у наукових працях. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25381/YaoPeishan.pdf?sequence=1>